БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 32 (7062)
ФЕВРАЛИИН 8
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

КПСС-эй ЦК-гэй ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮД—МАНАЙ ДАЙШАЛХЫ ПРОГРАММА МҮН

Манай орон дотор мүнөө айхабтар ехэ удхашанартай событинууд боложо байна. Һаяхан Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум боложо, малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевой элидхэл зүбшэн хэлсэһэн ба энэ асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаһан байна. Үсэгэлдэр СССР-эй Верховно Соведэй сесси нээгдэбэ. Энэ сесси дээрэ 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуулиин проект, уласхоорондын байдал тухай ба СССР-эй Правительствын гадаадын политика тухай элидхэл зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй дүнгүүд ба Гүрэнэй бюджедэй проект юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство хадаа арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ ба ажалшадай ажана һайн байдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай тон ехэ оролдолго гаргана бшуу. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол дотор манай ажахын байгуулалтын тон шухала удхашанартай зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар дэлгэрэнгы программа хараалагданхай.

Машинна томо промышленностиие бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэ ба оронние электрификацилга тухай агуу ехэ Ленинэй һургаалые хүтэлбэри болгон, Коммунистическэ парти, — гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ, **— манай ехэ ороной арадай бүхы ажахын ба өөрыгөө хамгаалха барагдашагүй хүсэ шадалай бата бэхи үндэһэ һуурин, советскэ арадай ажана байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха эшэ үндэһэ болоһон хүндэ индустриие саашадань дэбжээлгые өөрынгөө гол зорилго гэжэ урдынхи мэтэ тоолоно. Манай орон дотор металл, машина, электроэнерги үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ ехэ болоно, нүүрһэ ба нефть малтан абалга ургана. Хүндэ индустриин таһалгаряагүй ургалтын база дээрэ хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин ба мүн промышленностиин бусад һалбаринууд хүгжэнэ, хүндэ индустриин база дээрэ манай социалистическэ томо хүдөө ажахы хүгжэнэ.**

Мүнөө үедэ эгээн шухала удхашанартай арадай ажахын зорилго юун болоноб гэхэдэ, хүндэ индустриие ехэ хэмжээгээр хүгжөөхэтэй хамта, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид ехээр дэбжээхэ хэрэгтэй гэжэ 1953 оной сентябрьда болоһон КПСС-эй ЦК-гэй түүхэтэ Пленумэй заалһаниинь мэдээжэ.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумһээ хойшо богонихон сагай үнгэрбэшье, хүдөө ажахыда тон ехэ хубилалтанууд болоо. МТС-үүд, совхозууд ба колхозуудые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлгэ улам ургаа, хүдөө ажахын кадрнууд бүри олошороо, хүдөө ажахын үйлэдбэри улам ехэ продукци үгэдэг болоһон байна.

Колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдтэ промышленна предприятинууд айхабтар ехэ туһаламжа хүргөө. Хүдэлмэришэн анги хүдөө ажахые мүнөө үеын техникээр хангахаһаа гадна, МТС-үүд ба совхозуудые инженерно-техническэ олон кадрнуудтай болгоһон байна. Советскэ байгуулалтын хүсэ шадалай үндэһэ һуури болгошо хүдэлмэришэн анги ба колхозно тарияашадай эбдэршэгүй холбоо барисаан эгээн энээндэ эли тодоор харагдана.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө городой ба хүдөө нютагуудай ажалшадай хамтын тэмсэл өөрынгөө түрүүшын һайшаалтай үрэ дүнгүүдые харуулба. Шэнэ ба боро газарнуудые ашаглаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Ган болоһон дээрэһээ Украинын урда хубида ба Поволжиин районуудта хүдөө ажахын продуктнуудай валовой суглуулбариин эрид ехээр бага болобошье, манай орон 1954 ондо таряа талха, хартаабха, овощь, мяха, тоһо ба бусад продуктнуудые 1953 онойхидо орходоо ехээр абаһан байна. Энэ хадаа гүрэнэй бэлэдхэлэй ба хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абалгын хэмжээе дээшэлүүлхэ арга боломжо олгоо. Намарай культурануудые тариха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. 1953 онойхидо орходоо колхозууд ба совхозуудта намарай пар хахалалгын талмай 12 миллион гектарһаа үлүүгээр ехэ болобо.

Арадай ажахые ба ажалшадай ажана һайн байдалай хэмжээе дээшэлүүлхын тула таряа талха, хартаабха, овощь, техническэ культуранууд ба малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум малажалые хүгжөөлгын шиидхэхы нүхэсэл болохо орооһо таряа үйлэдбэрилгые саашадань ехэдхэхэ хэмжээ хараалһан байна. Таряа талхаар оронойнгоо хэрэглэмжые хүсэд дүүрэнээр хангахын тула ойрын 5—6 жэлэй турша дотор орооһо таряа үйлэдбэрилгын валовой суглуулбариие жэл бүхэндэ 10 миллиард пүүдһээ доошо бэшэ хэмжээндэ хүргэхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа бүгэдэ арадай тон ехэ зорилго мүн.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай программа хараалха зуураа, КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэрэниие амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые зохёоһон байна. Пленумэй тогтоол дотор ниитын малажалые тон ехээр хүгжөөлгэ, малай тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэлгэ, малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые үргэнөөр механизацилга, силосно барилганудые ба малай байрануудые олоор бариха ябадал хараалагданхай.

Хүдөө ажахын продуктнуудаар ороной хэрэглэмжые хангаха талаар совхозууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. КПСС-эй ЦК-гэй Пленум совхозуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ бии байгаа ехэ дутагдалнуудые тэмдэглэхэ зуураа, совхозуудта орооһо таряа, мяха, һү ба бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэхэ зорилго табиба.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые эмхидхэхэ ба хүн зониие хангахын тула тэдэниие зүбөөр хубаарилга хэхэ гээшэ ехэ удхашанартай хэрэг мүн. Манай орон дотор хүн зониие продуктнуудай талаар централизованно ёһоор хангаха ябадалай зүб байһаниинь тодорхойлогдоо.

Зүгөөр централизованноор хангалгын практикада ехэ дутагдалнууд гарадаг байна. Мүнөө хүрэтэр ямар нэгэн республикада продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ хэмжээнһээ дулдыдангүйгөөр централизованно хангалга хэгдэдэг байгаа. Гэхэ зуура, үйлэдбэриин арга боломжонуудай хэр зэргээр ашаглагдажа байһаниинь хараада абтадаггүй һэн.

Централизованно хангалгын бэелүүлэгдэжэ байха үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ талаар нютагай арга боломжонуудые ашаглаха хэрэгтэ тэндэхи органуудай үүсхэл оролдолго ба харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно.

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай үмэнэ табигдаһан тон ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа СССР-эй Хүдөө ажахын ба Совхозуудай министерствонуудэй, нютагуудай партийна ба советскэ организацинуудай зүгһөө хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ ябадалаа һайжаруулхые, хүдөө нютагуудта партийно-политическэ хүдэлмэриие шангадхахые эрижэ байна. Малажалай гээгдэлые усадхажа, тэрэниие эрид ехээр хүгжөөхын тула ажахын энэ һалбарида бүхы партиин, бүхы ороной анхаралые хандуулха зэргэтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ партийна организацинууд, советскэ ба хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хээ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар бии байгаа тон ехэ дутагдалнуудые Пленум элирхэйлбэ. Партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зүгһөө колхозуудые, МТС-үүдые ба совхозуудые хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, энэ хүтэлбэриие тодорхой, оперативна ба мэргэжэлтэй болгохо ёһотой гэжэ Пленум тогтообо. Хүдөөдэ ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе саг үргэлжэ ба оролдосотойгоор дээшэлүүлхыень партийна, профсоюзна ба комсомольско организацинуудые Пленум уялгалба.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые советскэ арад халуунаар һайшаана. Пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, хүдөө ажахын үмэнэ табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тула шэн габьяатайгаар ажаллахабди гэжэ советскэ хүнүүд нэгэн һаналтайгаар мэдүүлнэ.

(«Правдын февралиин 4-нэй түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ

Февралиин 5-да, Москвада, Кремлёвско Ехэ Ордон соо СССР-эй Верховно Соведэй хоёр палатануудай заседанинууд ами аминдаа болобо. Зүбшэхэ зүйлынь — СССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ болоо.

Үглөөнэй 10 часта Национальностьнуудай Соведэй заседани нээгдээ. Депутат **П. Сеитов** (Кара-Калпакска АССР) түрүүн үгэ хэлэбэ. Бюджедэй түргэнөөр ургалта, арадай ажахын болон социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта мүнгэн зөөри һомололгын саг үргэлжэ ехэдэжэ байһан ушар хадаа республикын экономико болон культурын түргэнөөр хүгжэжэ байһые харуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ. 1946 онтой сасуулхада үнгэрэгшэ жэлдэ Кара-Калпакиин бюджедэй гаргаша 80 процентээр, тэрэ тоодо арадай гэгээрэлдэ 2 дахин шахуу ехэ болоо.

Республикын арадай ажахын хүгжэлтэ тухай хэлэхэ зуураа депутат Сеитов тон шухала удхашанартай Чарджоу — Кунград гэжэ түмэр харгын барилга түргэдхэхэ шухала байһые тэмдэглэбэ. Уһалаа хада хлопогой, кенафай, рисэй болон бусад культурануудай үндэр ургаса үгэхэ аргатай Аму-Дарьягай адагта хэдэн зуу мянган гектар хэрэглэгдэдэггүй үрэжэлтэ газар бии гэжэ оратор үргэлжэлүүлнэ. Гэбэшье, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын энэ газарые ашаглаха талаар хэжэ байһан шэнжэлэлтын хүдэлмэри ехээр удааруулагдана. Кара-Калпакта бии байһан хулһые барилгын материал болгон үйлэдбэрилхэ асуудал депутат Сеитов табиба.

— Һаяхан болоһон КПСС-эй ЦК-гэй Пленум, — гэжэ депутат **И. А. Бенедиктов хэлэнэ,** — орооһо таряа болон малажалай продукцинуудые үйлэдбэрилгэ саашадань ехэдхэлгээр харюусалгатай зорилго хүдөө ажахын үмэнэ табяа. Бүхы талмай дээрэ орооһото культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ, область, район, колхоз болон совхоз бүхэнэй онсо илгаае хараадаа абан газар тариалангай культурые эрид шууд дээшэлүүлхэ, ургаса хуряалгын болзор хороохо, тракторнууд болон машинануудые ашаглалгые һайжаруулха, ургаса хуряахадаа гээлтые усадхаха хэрэгтэй. Шэнэ ба боро газар ашаглалгаар, кукурузын тарилга үргэдхэлгөөр ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно.

Хараалагдаһан түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ МТС-үүдэй үүргэ ба харюусалга тухай нүхэр Бенедиктов дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ, гээгдэжэ ябаһан колхозуудта ехээр туһалдаг болохо, гүрэнэй үгэжэ байһан ехэ зөөриие зүбөөр, бодомжотойгоор хэрэглэхэ зорилгодо тэдэнэй хүдэлмэри шэглүүлэгдэһэн байха ёһотой. Дүүргэһэн хүдэлмэриин түлөө МТС-үүдэй абадаг натура түлбэриин таряан ба бусад продуктнууд гүрэндэ ехэ үнэтэй болодог ушар хадаа зарим МТС-үүдэй ехэ дутагдал болоно. МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай экономикые гүнзэгыгөөр шудалха, натура түлбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ асуудалаар саг үргэлжэ һонирхохо ёһотой.

Депутадуудай зааһан дутагдалнуудые зайсуулхын тулада Хүдөө ажахын министерство зохихо хэмжээ абаха гэжэ нүхэр Бенедиктов үгынгөө эсэстэ хэлэбэ.

Депутат **Г. Я. Рудь** (Молдавска ССР) табадахи табанжэл соо республикын арадай ажахы ехээр ургаа гэжэ хэлэбэ. Хэдэн арбан шэнэ предприятинууд баригдаад, ашаглалгада оруулагдаа. Республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай саашашань депутат Рудь тогтон хэлэбэ. Хүдөө ажахын продукцинуудые үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ арга боломжо тухай хэлээд, республикын колхозууд болон совхозууд эдээниие муусаа хэрэглэнэ гэжэ Рудь хэлэбэ. Энэ жэлдэ кукурузын тарилгые 520 мянган гектар болгохо, энэ хадаа ойрын жэлнүүдтэ мяха, илангаяа гахайн мяха, һү, тоһо болон бусад продукцинуудые үйлэдбэрилгэ 2 дахин ехэдхэхэ арга олгохо байна.

Республикын ажалшад үнгэрэгшэ жэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлаа гэжэ депутат **К. Кондучалова** (Киргизскэ ССР) хэлэнэ. 1954 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилхэ түсэб республика дотор 105,4 процент дүүргэгдээ. Колхозууд болон совхозууд таряа, овощь, мяха, һү, тоһото культуранууд, кенаф болон бусад продуктнудые гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Республикын хүдөө ажахын гол һалбари—малажалай ехэ гээгдэлтэй байһые депутат тэмдэглэбэ. Малай тоо толгой олошорбошье, малажал хүжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй. Тэрэшэлэн хлопогой, сахарна свёклын, овощной культурануудай болон хартаабхын ургаса дээшэлүүлхэ даалгабари дүүргэгдэнэгүй. Энээнэй гэмээр гүрэнэй бюджет 99,4 процент дүүргэгдээ.

Депутат **И. А. Каиров** арадай гэгээрэл тухай хэлээ. Советскэ Союз дотор 1950 онтой сасуулхада дунда һургуулинуудай 8—10-дахи классуудай һурагшадай тоо 4.111 мянгаар олошороо, тэрэ тоодо РСФСР-тэ — 2.300 мянгаар олошороо. Энэ жэлдэ Российска Федерациин 117 городуудта ниитын дунда һуралсал бэелүүлэгдэхэ. 1954 ондо 940 һургуулинууд баригдаад ашаглалгада оруулагдаа, олон мастерскойнууд, һуралсалай-туршалгын участогууд эмхидхэгдээ. Энэ жэлдэ Москва, Ленинград болон бусад томо городуудта хүбүүд басагадууд хамта һургагдажа байна. Энэ хэмжээ ябуулга жэлэй түрүүшын хахадта һайн үрэ дүн харуулба.

РСФСР-эй гэгээрэлэй министерствын, тэрэнэй нютагуудтахи органуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд тухай нүхэр Каиров хэлэбэ. Һургуулинуудай барилгада, һуралсалай түхеэрэлгэнүүдтэ хэрэгтэй материалнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэдэггүй СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин, Электротехническэ промышленностиин, Ой модоной промышленностиин министерствонуудтэ хэдэн эрилтэнүдые оратор хэбэ.

Депутат **Л. Н. Ленцман** (Эстонско ССР) бюджетнэ комиссиин оруулһан заһабаринуудтайгаар Гүрэнэй бюджедые баталха тухай үгэ хэлэһэн ораторнуудай дурадхалые дэмжэбэ. Олонациональна Советскэ гүрэнэй бүхы арадуудай интересүүд бюджедтэ харуулагдана. Республика бүхэнэй арадай ажахын хүгжөөлтые, Советскэ Союзай социалистическэ наца бүхэнэй культурын саашанхи дэбжэлтые бюджет хангана гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эстониин арадай ажахын хүгжэлтын амжалтанууд тухай оратор хөөрэнэ. 1955 оной бюджет промышленна үйлэдбэрилгые шэнээр дэбжээхэ ехэ арга боломжо олгоно гэжэ нүхэр Ленцман хэлэнэ. Эдэ арга боломжонуудые һайнаар хэрэглэхын тулада промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ бии байһан ехэ дутагдалнуудые зайсуулха хэрэгтэй. Тэрэнэй олониинь гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй.

Доторой арга боломжонуудые хэрэглэхэ тухай депутат **Н. Дурдыева** (Туркменскэ ССР) тогтон хэлэбэ. Түрүү колхозууд хлопогой үндэр ургаса абана. Жэшээнь, Ташауска областиин Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз 1600 гектарһаа га бүриин 33 центнер хлопок-сырец гүрэндэ тушаагаа. Ашхабадска областиин Серахска болон Тедженскэ районууд бүхы талмайн га бүриһөө дунда зэргээр 29 центнер хлопок-сырец абаа. Эдэ ба бусад үндэр ургасын мастернуудай туйлалтануудые бүхы колхознигууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэришэдэй шадабари болгохо хэрэгтэй.

Республика доторхи барилгын хүдэлмэри тухай депутат Дурдыева саашань хэлэнэ.

Февралиин 5-да Национальностьнуудай Соведэй заседани дээрэ тэрэшэлэн **Я. Н. Заробян** (Армянска ССР), **И. С. Беляев** (Карело-Финскэ ССР), депутат **В. П. Зотов** үгэ хэлээ.

Национальностьнуудай Соведэй удаадахи заседани понедельнигтэ, февралиин 7-до үдэрэй 4 часта болохо.

(ТАСС).

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ

Февралиин 5-най үдэрэй 4 часта Союзай Соведэй заседани нээгдэбэ. Депутат **В. Г. Набиуллинда** (Башкирска АССР) үгэ үгтэнэ. Тэрэ хадаа республика дотороо нефтяной промышленностиин хүгжэжэ байһан тухай хэлэбэ. Башкириин нефтянигууд нефть бүлэдэг заводуудай ба олзоборилгонуудай үйлэдбэрилгын хүсые ехэдхэхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаһан байна. Нефть малтан абаха гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Нефтеэр баян шэнэ шэнэ газарнууд олдонхой. Зүгөөр энэ хэрэгтэ үшөөл ехэхэн дутагдалнууд бии. Станогууд ба түхеэрэлгэнүүд ехээр һаатадаг байна. Нефть малтан абалгаар ехэ амжалта туйлаһан түрүү мастернууд Цырков, Алексеев, Гафаров, Куприянов гэгшэдэй дүй дүршэлэй харуулһанай ёһоор малтан абалгые түргэдхэхэ ба продукциин өөрын үные химдаруулха талаар тон ехэ арга боломжонууд бии.

Үйлэдбэринүүд ба завод доторой электрическэ харгынуудые бариха тухай асуудал үгэ хэлэгшэ СССР-эй Нефтяной промышленностиин министерствын үмэнэ табиба.

1955 оной гүрэнэй бюджедые баталха гэһэн дурадхалые нүхэр Набиуллин дэмжэбэ.

Областиин промышленна предприятинууд олон шэнэ продукцинуудые үйлэдбэрилдэг болоо гэжэ депутат **И. Д. Яковлев** (Новосибирскэ область) хэлэбэ. Зүгөөр промышленностьда ба барилгын хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд бии байна. Хэдэн предприятинууд үнгэрһэн жэлдэ түсэбөө дүүргээгүй. Продукциин өөрын үные химдаруулха даалгабари зарим газарнуудта дүүргэгдэнэгүй. Ажалай түрүү арганууд ба шэнэ техникэ хангалтагүйгөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Эдэ дутагдалнуудые усадхажа, арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула областиин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы хүсэ шадал элсүүлэгдэнхэй. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалнууд тухай саашадаа тогтон хэлэхэ зуураа, тэжээлэй бата бэхи база бии болгохо ба малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха шухала байһан тухай нүхэр Яковлев тогтон хэлэбэ.

Депутат **А. Алимов** (Узбекскэ ССР) өөрынгөө хэлэһэн үгын ехэнхи хубиие хлопок тарилгые хүгжөөхэ тухай асуудалда зорюулба. Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой хабаадалгатайгаар Ташкентдэ болоһон зүблөөн хадаа хүдөө ажахые, илангаяа хлопок тарилгые хүтэлбэрилхэ талаар бии байгаа дутагдалнууд ба алдуунуудаа элирүүлхэ хэрэгтэмнай туһалһан байна. Мүнөө үедэ республикын партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, бүхы ажалшадай хүсэ шадал эдэ дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй.

Депутат Алимов республика дотороо уһалууриин ажахые гуримшуулха хэрэгтэмнай СССР-эй Хүдөө ажахын министерство багаар туһална гэжэ шүүмжэлбэ.

Түгэсхэлдөө бюджетнэ комиссиин оруулһан заһабаринуудтайгаар СССР-эй гүрэнэй бюджедые баталмаар гэжэ депутат Алимов хэлэбэ.

Депутат **Я. П. Остров** (Латвийска ССР) республика дотороо малажал хүгжөөхэ асуудалнууд тухай тогтон хэлэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ Латвиин колхозуудта үнеэдэй тоо толгой 15 процентээр, гахайнуудай—13 процентээр, хонидой—12 процентээр олошорһон байха юм. Колхозуудай һүрэг мал соо үнеэдэй эзэлдэг хуби 45,5 процентдэ хүрэнхэй, эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 320 центнер һүн һаагдадаг болонхой. Малай тоо толгойе олошоруулһанай ба ашаг шэмые дээшэлүүлһэнэй ашаар 1953 онойхидо орходоо 1954 ондо 62 мянган тонно һүн, 11 мянган тонно мяхан гүрэндэ үлүү ехээр тушаагдаһан байна. Мүнөө үедэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха талаар республика дотор шухала хэмжээнүүд абтажа байна. Кукуруза тарилга үргэдхэгдэнэ, бэлшээриин газарнууд сэбэрлэгдэжэ байна. Ойрын 5—6 жэлэй турша дотор малажалһаа абтадаг гол продуктнуудые 2—3 дахин ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй табиһан зорилго заатагүй дүүргэгдэхэ байха гэжэ депутат мэдүүлбэ.

Малажалай талаар мэргэжэлтэдые улам олоор бэлэдхэжэ гаргадаг болохо тухай асуудал нүхэр Остров СССР-эй Дээдэ һуралсалай министерствын ба СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын үмэнэ табиба.

Депутат **П. А. Юдин** барилгын материалнуудай промышленностиин зорилгонууд тухай тогтон хэлэбэ. Хоёр жэлэй турша дотор хабсаргагдамал түмэр-бетонно конструкцинуудые ба детальнуудые үйлэдбэрилхэ 50 заводууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха ёһотой байна, гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Мүн тэрэшэлэн керамическа зүйлнүүдые, санитарно-техническэ түхеэрэлгэнүүдые, хушалгын ба бусад материалнуудые үйлэдбэрилдэг хэдэн арбаад предприятинууд баригдаха юм. Тэндэ баригдаха ёһотой түмэр-бетонно зүйлнүүдэй заводуудые хараалагдаһан болзорһоонь нэгэ жэлээр урид бүтээхэ гэжэ шиидэһэн Сталинградай ба Свердловскын партийна болон комсомольско организацинуудай үүсхэлые үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Мүн бусадшье городуудта түмэр-бетонно зүйлнүүдэй заводуудые бариха хэрэгтэ хэдэн мянгаад залуу патриодууд эдэбхитэйгээр оролсобо.

Республиканууд дотор бии байгаа тон ехэ хэмжээнэй нютагай барилгын материалнуудые үргэнөөр ашаглаха шухала байһан тухай нүхэр Юдин хэлэбэ. Модо хюрөөдэлгэ ба дархалалгаһаа үлэһэн зүйлнүүдые, доменнэ ба котельнэ шлагуудые, нүүрһэ малтахада гараһан элдэб шулуу шоройе хэрэглэжэ, барилгын материалнуудые тон ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжонууд элирүүлэгдэнхэй.

Барилгын индустриин хэмжээе богонихон болзор соо дээшэлүүлхын тула барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа, эршэ зоригоо элсүүлхэ байна гэжэ нүхэр Юдин найдуулба.

Депутат **М. А. Ясновто** үгэ үгтэбэ. Москвагай ба Московско областиин ажалшад бүхы советскэ арадтаяа хамта табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула амжалтатайгаар тэмсэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар валовой продукци гаргаха 1954 оной түсэб 106 процент дүүргэгдэнхэй, энэнь 1953 оной промышленна үйлэдбэриин хэмжээнһээ 12 процентээр ехэ байна. Ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлээ. Предприятинууд 400 миллион түхэригһөө үлүү ехэ арьбалалта хэһэн байна. Хэдэ хэдэн шэнэ зүйлнүүд гаргагдадаг болоо. 4 жэлэй турша дотор Москвада 3240 мянган квадратна метр байрын талмай ашаглалгада оруулагдаа. Шэнэ һургуулинууд, больницанууд, үхибүүдэй эмхи зургаануудай гэр байранууд олоор баригдаа. Мүнөө жэлдэ барилгын хүдэлмэринүүд бүри ехэ болохо юм. Нэгэ миллион квадратна метр байрын талмай, һургуулинуудай 42 байшангууд, больницануудай 19 корпусууд баригдаха байна.

Депутат **Г. И. Воробьев** үгэ хэлэбэ. Ленинградай ба Ленинградска областиин ажалшад валовой продукци гаргаха талаар 1954 онойнгоо түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. 1953 онтой зэргэсүүлхэдэ промышленна продукциин хэмжээн 15 процентээр дээшэлээ. Үнгэрһэн жэлдэ үйлэдбэриин хүсэ ехэтэй хэдэн арбаад шэнэ шэнэ станогууд, приборнууд ба аппарадууд бүтээн гаргагдажа эхилээ, продукциин шанар нилээд һайжараа. Мүнөө табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн Ленинградай предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрбэ.

Прибалтийска сланецуудые ашаглаха асуудал тухай нүхэр Воробьев тодорхойгоор тогтон хэлэбэ. Хэрбээ тэдэниие ашаглаа һаа, Ленинградта шулуу нүүрһэ шэрэжэ асарха ябадал ойрын жэлнүүдтэ болюулагдаха байгаа.

Заседани дээрэ мүн тэрэшэлэн депутадууд М. А. Искендеров, **Н. Д. Псурцев** ба **И. А. Лихачев** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Союзай Соведэй удаадахи заседани февралиин 7-ной понедельнигтэ, үглөөнэй 10 часта болохо байна.

(ТАСС).

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ 1955 оной январиин 25-да нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл)*

Нютагай органуудай үүсхэл эдэбхи тухай, хүдөө ажахые хүгжөөлгын түлөө тэдэнэй харюусалгые ехэ болгохо тухай

Нютагай органуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй үүсхэл эдэбхиие ехэ болгохо тухай асуудал хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ ябадал һайжаруулхада онсо ехэ удхашанартай боложо байна.

Энээнтэй дашарамдуулан Приморско хизаар, Сахалинска область тухай хэлэнгүй гаража болохогүй байна. Тэндэ олон жэлэй турша соо хартаабха, овощь хүсэд хүрэхэ зэргээр үйлэдбэрилэгдэнэгүй, малажалынь хангалтагүй муу байна. Харин тиихэдэ, тэндэ хартаабха, овощь ургуулжа абахада, һүтэй мал үсхэхэдэ зохид һайн эрхэ байдалтай байха юм.

Иимэ ушар яахадаа тохёолдоноб, эндэ хэн зэмэтэй гээшэб?

Иимэ ушар гол түлэб юундэ тохёолдооб гэхэдэ, партиин Приморско крайкомой секретарь нүхэр Мельник, Сахалинска обкомой секретарь нүхэр Чеплаков хүдөө ажахын продуктнуудые байра дээрээ ехээр үйлэдбэрилдэг болгохо тухай зохихо оролдолго гарганагүй. Тэдэнэр бэлэн юумэ ороной бусад районуудһаа асаржа үгтэхые хүлеэгээд лэ байдаг. Бусадай тэдхэмжээр байхые һанадаг ниимэрхүү һаналаа, нүхэдүүд, эрид шууд орхихо хэрэгтэй.

Казахска ССР дотор малажал хүгжөөхэ тухай асуудалда анхарал табигдамаар байна. Энэ республика оронойнмнай Зүүн зүгтэхи малажалай угаа ехэ база боложо шадаха, болохо ёһотойшье юм. Казахстанай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд шэнэ газар ашаглаха, орооһо таряа үйлэдбэрилгые ехэ болгохо тушаа үнгэрһэн жэлдэ горьтой хүдэлмэри хэһэн, нилээд һайн үрэ дүн туйлаһан байха юм. Зүгөөр, малажалай талаар тус республика ехэ амжалта туйлаагүй байна.

1960 он багта Казахстан дотор эбэртэ бодо мал 1,5 миллион шахуу толгойгоор, хонид 16,5 миллион үлүүтэй толгойгоор олошорхо, нарин нооһо нилээд ехээр абтадаг болохо гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан материалнууд соо хараалагданхай. Казахстанай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд шэнэ газар ашаглахын түлөө оролдоһондоол адляар, республика соогоо малажал хүгжөөхын түлөө тиимэ эдэбхитэйгээр тэмсэжэ ороол һаань, малажалай ашаг шэмынь дээшэлхэтэй хамта малайнь тоо тэды шэнээн олон болохо байна. Орооһо таряанай ажахые сусаршагүйгөөр хүгжөөхэ, ниитын малажал түргэнөөр хүгжөөхэ зорилго манай урда табигдаад байна.

Украинын урда зүгтэ нарин нооһотой хони үсхэбэрилхэ тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Нэн түрүүндэ Херсонско, Крымскэ, Николаевска, Запорожско, Сталинска, Одесскэ мэтын областьнууд тухай хэлэгдэнэ. Тус областьнууд тиимэ ажахы хүгжөөхэ зохид һайн эрхэ байдалтай юм. Нарин нооһотой асканийска үүлтэрэй ашаг шэмэ ехэтэй хони гаргаһан «Аскания-Нова» гэжэ научно-шэнжэлэлгын институдай үрэ ехэтэ хүдэлмэри тухай Украинада ходо хэлсэдэг. Институдай туршалгын ажахыда үсхэбэрилэгдэһэн энэ үүлтэрэй № 882 хусаһаа 1952 ондо 29,4 килограмм нарин нооһон абтаһан байна. Украинска нүхэдүүд рекордно ехэ нооһо үгэһэн энэ хуса тухай омогорхон хөөрэдэг, зүгөөр эрхим ажахынуудай дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, Украинын урда зүгтэ нарин нооһото хони үсхэбэрилгын томо база байгуулха тушаа үшөөл бага юумэ хэжэ байһаниинь гэмшэлтэй. Теэд энэ хүдэлмэри хэхэ бүхы арга боломжонууд тэндэ бии юм. Жэшээлхэдэ, Херсонско областиин Геническэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нарин нооһотой 10 мянга шахуу хонитой байжа, жэлһээ жэлдэ хониин бүхэнһөө 4—5 килограмм нооһо дунда жэшээгээр абадаг юм. Гэбэшье, республикын хүдэлмэрилэгшэд эдэ һайн жэшээнүүдые дабтаад лэ хизаарлана, Украинын урда районуудта нарин нооһото хони үсхэбэрилгэдэ зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые зохёохо хэрэгтэ эдэбхи үүсхэл гарганагүй.

Малажал, илангаяа нарин нооһото хони үсхэбэрилхэ, ехэ арга боломжонууд Дунда Азиимнай республикануудта бии юм.

Киргизидэхи малажалай байдалые һаяхан шалгажа үзэхэдэ ехэ дутагдалнууд элиржэ гараа. Республика дотор малай тоо толгой хороһон, һү багаар һаагдадаг, нооһо багаар хайшалагдадаг болоһон байба. Республикын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд малажалай асуудалнуудые һулаар шэнжэлнэ, районуудта, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта холын бэлшээринүүдтэ үсөөн ерэнэ. Үнгэрһэн жэл Киргизиин компартиин ЦК малажалай асуудалнуудаар 30 гаран тогтоол баталжа абаа, теэд эдэ тогтоолнуудынь эмхидхэлэй хүдэлмэрээр хангагдаагүй байба. Республика дотор малай холын бэлшээри дээрэ олон арбаад мянган колхозниігууд ажаллана, теэд тэдэнэй дунда хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Ажахые зүбөөр хүтэлбэрилхэ гээшэ—нэн түрүүндэ тэрэнэй саашадаа хүгжэхэ арга боломжые хараха, шэнэ, түрүү юумые саг соонь оложо, эдэбхитэйгээр дэмжэхэ, урагшаа дабшалгые һаатуулдаг гээгдэһэн, хуушарһан юумэдэ эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэхэ хэрэг болоно. Хэрэг ажалдаа эгээл иимээр хандаха ябадал зарим хүдэлмэрилэгшэдтэ дутамаг байна. Энээниие хлопок эрхилэлгын жэшээ дээрэһээ хаража үзөөбди.

Хлопок үйлэдбэрилгые ехэ болгохо гээшэ арадай ажахыда имагта шухала удхашанартай юм. Мүнөө үедэ Советскэ Союз дотор хлопок-сырец хаанта Россиинхиһаа 5 хахад дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ. Энэ хадаа Узбекистанай, Таджикистанай, Туркмениин, Азербайджанай, Казахстанай, Киргизиин, Армениин ба оронойнмнай хлопок таридаг бусад районуудай ажалшадай аша габьяа болоно. Зүгөөр манда хлопок бүри ехэ хэрэгтэй байна. Ажахын бусад һалбаринуудтай хамта, хлопок ургуулгые бүри ехээр саашадань хүгжөөхые Советскэ Эхэ ороноо бэхижүүлхэ, арадай ажана байдал улам һайжаруулха хэрэг эринэ.

Тарилгын талмай үргэдхэлгэ хадаа хлопок ехээр тарижа ургуулдаг болохо гол арга мүн гэжэ олохон нүхэд мүнөө болотор һанадаг байгаа. Гэбэшье, ургаса ехэ болгохо мэтын хлопок үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ тиимэ резерв мүнөө дээрээ манайда муугаар ашаглагдана. Хэрбээ Таджикска ССР-тэ гектарһаа 26 гаран центнер хлопок суглуулдаг байгаа һаа, Узбекскэ ба Туркменскэ ССР-нүүдтэ оройдоол 20 центнер, Казахстанда бүришье багые суглуулдаг байха юм. Республиканууд дотороо бүришье гайхалтай олон ондоо хэмжээтэйгээр суглуулна. Жэшээнь, Узбекистанай түрүү колхозуудынь гектарһаа 30—40 центнер хлопок-сырец суглуулжа, харин тиихэдэ үсөөн бэшэ колхозуудынь—15 центнерһээ дээшэ бэшые суглуулна. Эдэ бүгэдэһөө ямар тобшолол гараноб гэбэл, хлопчатнигай ургасые адагынь Таджикистанай туйлаһан хэмжээндэшье хүргөө һаа, оромнай олон зуугаад мянган тонно ехэ хлопок нэмэжэ абаха бэлэй.

Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ байһан нүхэр Юсупов, Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй секретарь нүхэр Гафуров хоёрой хоорондо хэдэн жэлэй турша соо арсалдаа болодог байгаа. Хлопчатник тарихадаа тарилгын ряд хоорондохинень бага болгохо гэжэ нүхэр Гафуров хододоо хэлэдэг, энээниинень нүхэр Юсупов буруушаадаг байгаа. Энэ арсалдаа олон жэл соо болоошье һаа, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствошье, КПСС-эй ЦК-гэй Хүдөө ажахын таһагшье хэрэгэй ушар удхые хаража үзэхэ гэжэ туршаагүй, энэ асуудал тушаа нейтральна бодол баримталһан байха юм. Нүхэдүүд, теэд энэ арсалдаан Иван Ивановичын ба Иван Никифоровичын хоорондохи юрын арсалдаан бэшэ байгаа. Энэ хадаа принципиальна асуудалаар гараһан арсалдаан байгаа. Энэ асуудалһаа хлопок эрхилэлгын саашадаа хүгжэхэ хүгжэлтэнь дулдыдана гэжэ хэлэхэ байнаб.

Үнгэрһэн жэлдэ ондо ондоо республиканууд доторхи хлопок эрхилэлгын хүгжэлтые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэхэдэ, Таджикистанай хлопок суглуулагшад зүб байба, шэнэ юумые саг соонь оложо, дэмжэһэн нүхэр Гафуров зүб байба. Нүхэр Юсупов буруу байшоо, тэрэнэй хараа бодолой огто буруу байһые ажабайдал гэршэлэн харуулаа. Хлопчатнигые үлэмжэ нарин рядтайгаар тарихада һайн үрэ дүн үгөө, квадратно-гнездовой аргаар тарихада, илангаяа һайн үрэ дүн үгөө. Колхозууд болон совхозууд хлопчатник үйлэдбэрилхэдөө хүсэ шадалаа бүри багаар гарган, кетменьгүйгөөр, саг соонь, һайнаар үйлэдбэрилхэ, тэрэнэй ургаса дээшэлүүлхэ аргатай болоо.

Хлопчатнигые үлэмжэ нарин рядтайгаар, мүн тэрэшэлэн квадратно-гнездовой аргаар таридаг болоходо, хлопок үйлэдбэрилгэдэ ехэ арга боломжо олгогдохо байһаниинь ажаг һэжэггүй.

Таджикистанда ба Узбекистанда хлопогой ажал хүгжөөлгын жэшээ юу харуулнаб гэбэл, нэгэ талаһаа, түрүү арга методэй үндэһөөр хүдөө ажахыгаа эрхилэлгые һайжаруулха тушаа хүдөө ажахын нютагай органуудай саг соогоо гаргаһан үүсхэл эдэбхи орондомнай ямар ехэ үрэ дүн үгэжэ шадахаб гэжэ, нүгөө талаһаа, хуушан һаналда баригдаад, шэнэ юумэ харадаггүй, энэ шэнэ юумэнэй хүгжэлтые һаатуулдаг хүтэлбэрилэгшэд хэрэг ажалдамнай ямар хохидол ушаруулжа шадахаб гэжэ харуулна. Даалгагдаһан хэрэгтээ юумэ мэдэжэ, дуратайгаар хандадаг, оронойнгоо хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ туһалдаг хүдэлмэрилэгшэдые али болохоор дэмжэжэ байха ёһотой.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд тушаа табигдадаг эрилтые дээшэлүүлхэ, тэдэниие партиингаа, арад зонойнгоо үмэнэ харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлхэ, харин шэнэ юумэ мэдэрхээ болишоһон хүтэлбэрилэгшэдые заһаха, шүүмжэлхэ, тиихэдэ туһа боложо үгөөгүй һаань бага хүдэлмэридэ оруулха хэрэгтэй. Узбекскэ нүхэдүүд Узбекистанай компартиин ЦК-гэй пленум дээрэ нүхэр Юсуповые хурса шангаар шүүмжэлжэ, эгээл тиимэ зүб юумэ хээ, Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэрээниие республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлөө.

РСФСР-эй хизаарнууд ба областьнуудтахи ажахын болон культурна байгуулалтые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тухай зарим асуудалнуудта тусгаар тогтожо хэлэхэсэ хүсэнэб. Эдэ областьнууд доторхи хэрэг байдал бусад республикануудай областьнуудайхиһаа муу байһан дээрэһээ эдэ асуудалнууд гаража байна бэшэ. Российска Федерациин олохон областьнууд нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа, энээниие хүдөө ажахын жэлэй дүнгүүд гэршэлэн харуулна.

Хүдөө ажахы тушаа партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэхэдэ Российска Федераци ехэ үүргэтэй байна. Республикын хизаарнууд ба областьнууд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, шэнэ ба боро газарнуудые, илангаяа Сибириин, Уралай, Поволжиин районуудта ашаглаха тушаа саашадаа ехэ юумэ хэхэ ёһотой байна. Орооһо таряа бага хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилдэг РСФСР-эй областьнуудшье малажалай продуктнуудые нилээд ехээр үгэжэ шадаха байна. Тиимэһээ крайкомуудай, обкомууд болон райкомуудай партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие улам ехэ болоһон зорилгонуудай хэмжээндэ хүрэтэр һайжаруулха шухала. Российска Федерациин олохон областьнууд ба хизаарнууд дотор хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ горьтой ехэ дутагдалнууд бии гэжэ, РСФСР дотор Хүдөө ажахын өөрынь хүсэд һайн министерство үгы гэжэ түрүүшээр болоһон КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүд дээрэ хэлэгдэһэн, мүн тэрэшэлэн РСФСР-эй областьнууд ба хизаарнуудые хүтэлбэрилгын бусадшье дутагдалнууд тэмдэглэгдэһэн байна. Ажахын, культурна байгуулалтын асуудалнуудые министерствонүүдэй болон зургаануудай урда табихадань тон удаанаар шиидхэгдэнэ, эрилтэнүүдтэнь харюусаха харюунууд ехэ хожомдожо үгтэнэ гэжэ нютагай зарим хүдэлмэрилэгшэд зүбөөр заана. Энэ хэрэгэй хойноһоо КПСС-эй ЦК-гэй таһагуудай зүгһөө хүсэд һайн хиналта үшөө табигданагүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Партиин Центральна Комитет РСФСР-эй хизаарнуудай болон областьнуудай хүтэлбэри һайжаруулха тушаа зарим хэмжээ-ябуулгануудые һүүлэй үедэ абаа. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй үүргэ ба харюусалгань ургэгдөө, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствые, Совхозуудай министерствые бэхижүүлхэ хүдэлмэри хэгдээ. РСФСР-эй талаар партийна органуудай таһаг, РСФСР-эй талаар Хүдөө ажахын таһаг партиин Центральна Комитет дотор байгуулагдаа. Энэ хадаа республикын хизаарнуудтай, областьнуудтай холбоогоо бэхижүүлхэ, кадрнуудые бүри һайнаар шудалха, гүйсэдхэлэй шалгалтые һайжаруулха арга Центральна Комитедтэ олгохо байна. Энэ хүдэлмэриие саашадаашье хэжэ үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй.

Мүн тэрэшэлэн республиканска бүхы министерствонүүдэй, зургаануудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, республикын саашанхи хүгжэлтын асуудалнуудые тэдэнэй гүнзэгыгөөр шудалан шиидхэхэ, нютагуудтахи эрилтэнүүдтэ түргэнөөр харюусаха, гараһан асуудалнуудые унжагайруулангүйгөөр, түргэнөөр шиидхэхэ ябадал туйлаха хэрэгтэй.

*) Түгэсхэл. Эхиынь манай газетын февралиин 5-най ба 6-най номернуудта.

Малажал хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэлдэ олониитые элсүүлэн эмхидхэхэ

Нүхэдүүд! Малажалые хүгжөөн дэбжээхэ үргэн ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада бүхы партиин, советскэ бүхы арадай ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Бага бэшэ бэрхэшээлнүүдые бидэнэр дабажа гараха байнабди, зүгөөр эдэ бэрхэшээлнүүдһээ бидэнэр айха ёһогүйбди.

Олониитэ зоной ушар ёһо мэдэдэг байгаа һаа гүрэн хүсэтэй юм. Олониитэ зон бүгэдые мэдэдэг, юумэ бүхэн тухай бододог ба юумэ бүхэниие ушар ёһо мэдэжэ хэдэг байгаа һаа, гүрэн хүсэтэй юм гэжэ, Владимир Ильич Ленин хэлээ һэн. Манай орондохи коммунистическэ байгуулалга ленинскэ энэ заабариин сэсэн мэргэн байһые тоогүй олон баримтануудаар гэршэлэн харуулна. Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглахын түлөө дэлгэрһэн хүсэн түгэлдэр арадай хүдэлөөн олониитын үндэр дээдэ эдэбхиин эли тодо жэшээнүүдэй нэгэн болоно.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхын түлөө тэмсэхэ зуураа, партийна организацинууд олониитын дунда хэдэг хүдэлмэрээ зарим тэды һайжаруулаа. Зүгөөр партийно-политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ, тэрэнэй удха болон формонуудта ехэ дутуунууд бии. Зарим ушарта ажалшадые политическээр хүмүүжүүлхэ бодото творческо хэрэгэй орондо нэгэ янзын, юрэнхы хөөрэлдөө хэгдэдэг байна. Олохон партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай бригадануудта, малажалай фермэнүүдтэ, холын бэлшээринүүдтэ үсөөнөөр ябадаг, колхозниігуудтай болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө үсөөнөөр үнгэргэдэг байна. Ниитэ-политическэ саг үргэлжын хүдэлмэри заатагүй жинрэй агитаторнуудта бүринөөр дам даалгагдадаг, мүн лэ тэдэнь ехэнхидээ хаа яа агитаци хэдэг байха юм.

Политическэ агитациин удха һайнтай байхын тулада партийна организацинууд эгээн лэ ехэ анхарал хандуулха зэргэтэй. Энэ талаар эгээн лэ олоор тохёолдодог хоёр дутуунууд тухай хэлэхые хүсэнэб.

Нэгэдэхеэр, зарим партийна хүдэлмэрилэгшэд ба агитаторнууд имагтал туйлалтанууд болон амжалтанууд тухай хэлээд лэ, дутуунууд ба бэрхэшээлнүүд тухай хэлэхэ хэрэгтэй болоходонь хөөрэлдөө хэхэһээ зайсадаг заншалтай болошонхой. Теэд энэнь агитациин нүлөөе бага болгоно, мүн хүдэлмэриин дутуунуудые зайсуулгада туһалнагүй.

Хоёрдохёор, олон партийна хүдэлмэрилэгшэд ба агитаторнууд ажалшадта үгтэһэн элдэб хүнгэлэлтэнүүдые тайлбарилха талаар хөөрэлдөөнүүдые колхозниігуудтай дуратайгаар үнгэргэдэг, зүгөөр ажалай журам бэхижүүлгэдэ, хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ эрилтэ дээшэлүүлгэдэ, колхозуудта, МТС-үүд болон совхозуудта заримдаа бии байдаг элдэб янзын гуримгүй ябадалые зайсуулгада хамаатай темэнүүдээр хөөрэлдөө үнгэргэлгэһөө зорюута зайсадаг байна.

Манай партиин түлөөлэгшэ, тэрэнэй һанамжые мэдүүлэгшэ, тэрэнэй шиидхэбэриие дүүргэхын түлөө, ажалшадай аша туһын түлөө тэмсэгшэ гэжэ партийна хүдэлмэрилэгшые, агитаторые колхозниігууд тон зүбөөр тоолодог байна. Колхозник, МТС-эй гү, али совхозой хүдэлмэрилэгшэ Парти ба Правительствын шиидхэбэринүүд тухай, мүн боложо байһан событинууд тухай тэдэнһээ мэдэжэ абахые хүсэхэһөө гадна, харин өөһэдынгөө һанал бодол ба оролдолго тухай тэдэнтэй хөөрэлдэхые, өөһэдынгөө хэрэглэмжэ тухай хэлэжэ үгэхые, шухала туһаламжа абахые хүсэнэ. Хүндэ анхаралаа хандуулхагүй гээшэ тэрээниие эгээн ехээр гомдуулһан ябадал байна. Партийна хүдэлмэрилэгшэдэй энээн тухай мартаһан газарта тон олон дутуунууд бии байдаг.

Хойто-Казахстанска областиин Октябрьска районой Докучаевай нэрэмжэтэ таряанажалай совхоздо хүдэлмэрилжэ байдаг комсомолец Михаил Покавчугай КПСС-эй ЦК-да эльгээһэн бэшэг энээн тушаа элеэр харуулна. Украинын Станиславска областьһоо шэнэ совхоздо ерэһэн энэ нүхэр иигэжэ бэшэнэ:

«Манай совхоздо гуримгүй ябадал олоор үзэгдэнэ. Совхозой тогтоһон сагһаа хойшо манайда комсомольско суглаан хоёр дахин болоо. Ниитэ-политическэ ба морально-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үнгэргэгдэдэггүй байгаа, оройдоол гурбан лекци уншагдаа. Хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэггүй. Энэ хадаа үрэээ харуулаа. Автомашинанууд болон тракторнуудые аварида оруулһан, ажал хүдэлмэриһөө гээгдэдэг ба гарадаггүй ушар үзэгдэнэ.

Үйлэдбэриин суглаанууд тон үсөөн болодог, тиимэ суглаанууд хэгдэдэгшьегүй гэхэдэ болохо байна. Үйлэдбэриингөө дүй дүршэл, һанамжанууд тухайгаа хөөрэлдэхэ, социалистическэ мүрысөөнэй договорой дүүргэлтые шалгаха, тэрэшэлэн еөрынгөө эрилтэнүүдые табиха газаршьегүй, забшьегүй байна. Үргэн ехэ талын дунда таряанажалай шэнэ совхозой урган гаража байбашье, совхозой тогтоһон сагһаа хойшо баясхалан хүргэһэн нэгэшье ушар приказуудай доска дээрэ гараагүй. Баясхаланда хүртэхөөр хүнүүд бии. Хүнэй ажалда анхарал хандуулагдаха зэргэтэй байһанай гэршэ болохо байһан туладань энээниие хэхэ шухала байгаа. Имагтал «хүдэлмэриһөөнь гаргаха», «зэмэ соносхохо», «шанга зэмэ» гэхэ зэргын лэ приказууд доскагаар дүүрэн нялгаатай байдаг. Яаба хээбэшье, эдэ бүгэдэ хүнүүдэй һанаа сэдьхэлые, зоригые ехээр мохоодхоно.

Минии бэшэгтэ бэшэ, харин хэрэг ушарай бодото байдалда анхарал хандуулхые ехээр гуйнаб, юуб гэхэдэ, бидэнэр комсомолецууд хүмүүжэхэ уялгатайбди. Коммунистическээр маниие хүмүүжүүлхыень бидэнэр эринэбди. Мүнөө үедэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, өөрынгөө залуу наһые омогтойгоор һанажа ябахаар ажаллаха гэжэ хүсэнэбди.

Комсомольско амаршалгатайгаар
Михаил Дмитриевич Покавчук».

Нүхэр Покавчугай мэдээсэһэн баримтанууд тушаа ехээр дураа гутахаар байна. Хүнүүдтэ иимэ анхарал багатайгаар хандажа болохо гээшэ аал? Совхозой хүдэлмэришэдэй дунда суглаанууд үнгэргэгдэдэггүй, тэдэнтэй хэншье хөөрэлдэдэггүй байһан хадань, тэндэ партийно-политическэ хүдэлмэриин ямар һулаар табигдаһыень, партиин райкомой ямараар хүтэлбэрилдэгыень яһала ойлгомоор байна.

Нүхэдүүд! Партиин уряагаар хэдэн зуун мянган гайхамшагта советскэ патриодууд шэнэ ба боро газар элдүүрилжэ байһан районуудта ошоһон байна. Тэдэнэй олонхинь комсомолецууд ба залуушуул юм. Тэдэнэр гайхамшагта хэрэг бэелүүлжэ байна. Шэнэ газар элдүүрилхэ бүгэдэарадай хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахые, манай Эхэ орондо орооһо таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр үгэхые халуунаар эрмэлзэжэ байһан хэдэн олон мянган шэнэ хүнүүд комсомолой путевконуудаар шэнэ газар элдүүрилхын тулада мүнөө гаража байна. Эдэ хүнүүд тушаа саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргаха, тэдэндэ туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнтэй политическэ ба культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Хүдөөдэ политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгын түлөө партиин райкомуудай ба тэдэнэй МТС-үүдтэхи инструкторска группануудай тусгаар харюусалгые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. МТС-үүдэй инструкторска группануудта 30 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно. Энэ хадаа ехэ хүсэн болоно, гэбэшье, тэрэ энэ хүсэн мүнөө дээрээ үшөөл муугаар хэрэглэгдэнэ. Зүгөөр МТС-үүд болон колхозуудта партийно-политическэ хүдэлмэриие ёһотоор эмхидхэгшэд байһанаа харуулһан инструкторска олон группануудые нэрлэжэ боломоор байгаа. Гэхэтэй хамта, инструкторска олон группанууд эмхидхэлэй үеһөө үшөө гараадүй.

Малажалай бүхы участогуудые дүршэлтэй кадрнуудаар бэхижүүлхэ хүдэлмэри хадаа партийна организацинуудай хойшолуулагдашагүй зорилго мүн болоно. Колхозууд болон совхозуудай малажалай фермэнүүдые даагшадаар түбхын түрүүн бэхижүүлхэ, коммунистнууд болон комсомолецуудһаа, малажалай новаторнуудһаа болон мэргэжэлтэдһээ шадабаритай эмхидхэгшэдые энэ хүдэлмэридэ табиха ёһотой, малажалые хүгжөөлгэдэ коммунистнууд болон комсомолецуудай ударидахы үүргые бодотоор бэелүүлхын зорилгоор колхозууд болон совхозуудай партийна эхин организацинууд коммунистнууд болон комсомолецуудай хүсые үйлэдбэридэ зүбөөр хубаарилан табиха ёһотой. Районууд, МТС-үүд, совхозууд болон колхозуудта агрономууд, зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдые тэрэшэлэн зүбөөр хубаарилан табиха, колхозно болон совхозно малажалда тэдэнэй эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Кадрнуудтай хэгдэхэ бүхы хүдэлмэриин гол эмхидхэгшэнь манай партийна организацинууд болохо ёһотой. Малажалда хүдэлмэрилжэ ябаһан хүн бүхэниие анхарал оролдолгоор хүрээлэгты, тэрэнэй үүсхэлые саг соонь дэмжэгты, энэ хэрэгтээ амжалтые туйлахат гэжэ тэрээндэ лаб этигүүлэгты.

Манай хүтэлбэрилхы кадрнууд хүдөө ажахын үйлэдбэриие гүнзэгыгөөр шудалха, тэрэнэй экономико болон техникые һайн мэдэхэ, таряанажал болон малажалдахи асуудалнуудые һайса мэдэдэг болохо ёһотой. Энээнгүйгөөр партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд олониитын дунда хүндэтэй байжа шадахагүй, энээнгүйгөөр колхозуудые, МТС-үүд болон совхозуудые тэдэнэр шадабаритайгаар хүтэлбэрилжэ шадахагүй байна.

Хүдөөдэхи партийно-политическэ хүдэлмэри һайжаруулгада манай хэблэл ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта, зарим республиканска, областной болон районно газетэнүүд колхозно байгуулалтын байдалые гуримгүйгөөр, халирхайгаар ба һонигүйгөөр харуулдаг, ниитын малажалай асуудалнуудые мууса харуулдаг. Партийна организацинууд өөһэдынгөө хэблэлэй органуудта анхаралаа ехээр хандуулдаг болохо ёһотой. Коммунистнууд болон комсомолецуудай олониитын дунда ябуулдаг эмхидхэлэй хүдэлмэри хадаа шадаалһаа һайнаар хүдэлмэрилхэ хүсэл хүнүүдтэ түрүүлхэ, тэдэнэй зохёохы үүсхэл ба эдэбхи хараалагдаһан түсэбүүдые дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэдэ туһалха ёһотой. Хүнүүдэй нягтаар жагсалда, тэдэнэй патриотизмда, тэдэнэй ажал хэрэгтэ манай Советскэ гүрэнэй хүсэ шадал оршоно. Арадуудай хани барисаае саашадань хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэбди, энээндэ манай хүсэ шадал оршоно гээшэ.

***

Нүхэдүүд! Советскэ Союз дотор промышленность, хүдөө ажахы хэлбэришэгүйгөөр дэбжэжэ, ажалшадай ажаһуудал ба культура дээшэлжэ байна. Энэ хадаа Коммунистическэ партиин бэелүүлжэ байдаг ленинскэ политикын, советскэ хүнүүдэй баатарлиг ажалай, партиие тойрон арад зоной нягтаар жагсаһанай, коммунизмын агуухэ хэрэгтэ, Маркс—Энгельс — Ленин — Сталинай хэрэгтэ тэдэнэй үнэн сэхэ байһанай аша үрэ мүн болоно.

Манай амжалтанууд яһала горьтой, теэд туйлаһанаараа һанаагаа амаржа болохогүй, бүдүүрхэн һайхашаан гайржа таарахагүй. Туйлалтануудтаа түшэглэн, хүндэ индустриие саашадань хүгжөөн, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ арадай хэрэглэлэй эд бараанай үйлэдбэрилгые үргэдхэлгэ, хүдөө ажахын хүсэтэ дэбжэлтэ туйлаха ёһотойбди, тиигэжэ советскэ арадай ажаһуудалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулга туйлаха ёһотойбди. Энээнэй тулада ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, продукцинуудые гаргалга ехэдхэхын, тэрэнэй шанар һайжаруулхын, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ хүгжэлтэ туйлахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Өөрынгөө арадта, өөрынгөө орондо ашатай туһатай хэрэг хэжэ байнабди гэжэ ойлгон, бидэнэр булта даа манай ажана амгалан агуухэ байгуулалта дээрэ унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллаха ёһотойбди. Энэ таатай зохид, сэдьхэл баясуулмаар һайхан ажал гээшэ, юуб гэхэдэ, түрэл Советскэ гүрэнэйнгөө хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлгэдэ, ажалшан ниитын ажаһуудалые һайжаруулгада энэ ажал зорюулагданхай.

Коммунистическэ партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад ба манай интеллигенци, советскэ бүхы хүнүүд коммунистическэ байгуулалтын бусад агуухэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэһэн мэтээр, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар манай ороной урда табигдаһан зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха байха гэжэ шанга найдабаряа мэдүүлхыемни зүбшөөгыт, нүхэдүүд.

1955 оной февралиин 27-до РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ болон нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэе!

* * * * * *

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд: **Елена Степановна Славина** (һунгуулиин 60-дахи Иволгын округ), **Сергей Андреевич Гагин** (һунгуулиин 13-дахи Улан-Удын Горьковско округ), **Николай Владимирович Рудаков** (һунгуулиин 100-дахи Удинска округ), **Анна Раднаевна Будаева** (һунгуулиин 72-дохи Гаргинска округ).

Баяртай уулзалганууд

Иволгын аймагай колхозуудаар БМАССР-эй Верховно Соведэй, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадуудта кандидадуудтай уулзалганууд боложо эхилбэ.

«Коминтерн» колхозой клуб гоёор шэмэглэгдэнхэй, суглаанай эхилхын урда тээ тэндэ хүнүүд олоороо сугларанхай байба. Энэ колхоз һүүлэй жэлэй туршада ажахын болон эмхидхэлэй талаар нилээд бэхижэһэн байна. Урдань складай шэгнүүршэн, тарянажалай бригадын бригадир, шофёр ябаһан дүй дүршэл ехэтэй, эмхидхэхы шадабаритай Пурбо Нимаевич Лубсанов гэгшэ тус колхозые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрээр «Коминтерн» колхоз малажалые хүгжөөхэ 1954 оной түсэб бухы түрэлэй малаар дүүргэһэн байна. Түйлаһан амжалтануудайнь түлөө республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-гэй обкомой дамжуулгын Улаан туг тус колхоздо барюулагдаа.

Нүхэр Лубсанов колхозоо бэхижүүлхын түлөө анхаралаа хандуулһаа гадна, колхознигуудайнгаа ажаһуудал һайжаруулхын түлөө оролдодог, тэдэнэй эрилтэдэ ехэ анхаралтайгаар хандадаг хүн юм. Тиимэһээ гэшүүдэйнгээ дунда хүндэтэй, этигэл найдабаритай болонхой. Тэрэ хадаа ажалшадай депутадуудай Иволгын аймагай Соведтэ һунгаха һунгуулиин 4-дэхи Доодо-Иволгын округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин 60-дахи Иволгын округһоо Молотовой нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Елена Степановна Славина гэгшэ баллотироваладаха юм. Нүхэр Славина колхозой ниитын малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнангүй үгэдэг үнэн сэхэ мэргэжэлтэ юм. Түрүүн Калёновско зооветеринарна пунктда, удаань Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо олон жэлэй туршада хүдэлмэриилжэ, аймагай колхознигуудай дунда эрхим ажалаараа мэдээжэ болонхой. Мүнөө Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо малай үбэлжэлгэ муу бэшээр үнгэргэгдэжэ байна.

Депутадта кандидадуудтай уулзалгын суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн КПСС-эй Иволгын айкомой түлөөлэгшэ нүхэр Доржиев союзна болон автономно республиканuудай Верховно Соведүүдтэ, тэрэшэлэн нютагай Соведтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлэй орон дотор ажалай болон политическэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэжэ байһан тухай тоггохо зуураа, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхые, үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууды һайнаар ябуулхые һунгагшадта хүсэбэ. Тиихэ зуураа Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, арадай үнэн сэхэ басаган Елена Степановна Славинагай ажабайдал ба ажал-ябуулгатай һунгагшадые танилсуулба.

Удаань үгэ хэлэһэн этигэмжэтэ нюур Г. Н. Цыренов колхозойнгоо түрүүлэгшэ, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидат Пурбо Нимаевич Лубсановай ажал-ябуулга тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Үгэ хэлэһэн этигэмжэтэ нюурнууд депутадуудта кандидадуудай түлөө голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряалһан байна.

Депутадуудта кандидадууд нүхэд Славина, Лубсанов гэгшэд тэдэнэртэ үзүүлһэн этигэл найдабариень харюулха байһанаа һунгагшадые найдуулбад.

һүүлээрнь депутадуудта кандидадуудтай уулзалгын суглаанда хабаадагшадта колхозой уранһайханай самодеятельность концерт харуулба.

Д. Васильев.

Дүршэлтэй машинист

Сергей Андреевич Гагин паровозно деподо ажаллахаяа түрүүшын табанжэлэй үедэ ерэһэн юм. Бүхы советскэ хүнүүд оронoй хүндэ промышленностиие хүгжөөхэ гэһэн партиин зорилгые бэелүүлхын түлөө шууд тэмсэжэ байгаа. Энэ гайхамшагта зорилгын шиидхэгдэжэ байхада Забайкалиин түмэр замай управлениин счетовод Сергей Андреевич Гагин конторско ажалаа орхёод, үйлэдбэри дээрэ ажаллаха, хүсэтэ паровоз жолоодохо гэжэ шиидээ бэлэй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нилээд үнихэн болобо. Эдэ жэлнүүдэй туршада Сергей Андреевич Гагин түмэр зам дээрэ таһалгаряагүй ажаллана.

—Ерэхэ хабар паровозник болоһоор 25 жэлээ тэмдэглэхэмни,—гэжэ Сергей Андреевич омогтойгоор хөөрэнэ.

Машинист Гагин өөрынгөө мэргэжэл шадабариие олон жэлэй турша соо дээшэлүүлжэ, дүй дүршэлөөр баян, шадамар мишинист болоһон байна. Сергей Андреевичтэй хамта ажаллаһан хэдэн олон кочегарнууд, туһалагшад мүнөө өөһэдөө машинистнууд болонхой, хүсэтэ поезднуудтаа хэдэн олон вагонуудые шагталаад, буурал сагаан утаа бааоулан булад магистральнуудаар түргэнөөр гүйлгэлдэнэ. Тэдэнэй олониинь мүнөө ажалай түрүүшүүл болонхой.

Сергей Андреевич өөрөө мүнөө маневрово поездэдо ажаллана. Тэрэ поездынь хуушарһан, үнинэй юм. Гэбэшье, дүршэл ехэтэй энэ машинист паровозоо «хуушараа» гэжэ голодоггүй, харин тэрээнээ техническэ заабарин ёһоор һайнаар ашаглан хүдэлмэриилдэг.

Мүнөөнэй түмэр замай станци дээрэ маневрово хүдэлмэригүй байхын аргагүй, мүн тэрэниие хэхэ гээшэ ехэ бэрхэтэй хэрэг юм. Тиигэбэшье, Сергей Андреевич олон жэлдэ эндэ ажаллаһан туладаа станциин бүхы замуудые һайса мэдэдэг, хэдыдэхи замда ямар вагон байлгахаяа алдадаггүй. Маневрово машинистын габшагай түргэнөөр уялгаяа дүүргэһэнһээ пассажирска болон ашаанай поезднуудые станциһаа саашадань түргэнөөр ябуулга бүхыдөө дулдыдадаг бшуу. Машинист Гагинай халаандаа гарахада поезд бүридхэгшэд «мүнөөдэр Сергей Андреевичнай ажаллахань» гэжэ ехэтэ баярладаг юм. Тэрэнь дэмы бэшэ. Шадамар машинисттай ажаллахада вагонуудые суглуулагшадай ажал урагшатай һайнаар ябадаг, тэдэнэй бүтээсэнь дээшэлдэг байна.

Сергей Андреевич даажа абаһан паровозоо һайнаар харууһална, заһабари хоорондохи болзорыень нилээд утадхажа шадаа. Үнгэрһэн һабарын дүнгөөр тэрэнэй поездын техническэ скорость час соо дунда зэргээр 40 километр болоһон байна. Нилээд ехэ хэмжээнэй түлишэ, мүн заһабарилгада гаргашалагдаха байһан хэдэн мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаа. Дүршэлтэй машинист һүүлэй хэдэн жэл соо социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Машинистын үнэн сэхэ ажалай габьяае Советскэ правительство үндэрөөр сэгнэжэ, нүхэр Гагиниие Ажалай Улаан Тугай орденоор, хоёр медаляар шагнаа.

Машинист Гагин ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һүүлэй үедэ профсоюзай цеховой комитедэй түрүүлэгшээр хэдэн дахин һунгагдаһан байна. Профсоюзна организациин хүтэлбэрилэгшэ байха зуураа, залуу машинистнуудай дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Үнэн сэхэ ажалаараа, даруу номгон абари зангаараа коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой.

—Манай Сергей Андреевич ажалдаашье, ниитыншье хүдэлмэридэ эсэхэ сусахаяа мэдэдэггүй, ёһотой патриот хүн даа,—гэжэ нүхэдынь хэлсэдэг.

Һаяхан Сергей Андреевич Гагиниие Улан-Удын паровозно депогой болон кондукторска резервын коллективүүд манай республикын дээдэ органой депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. Олоной найдабариие үнэн сэхэ ажалаараа нүхэр Гагинай харюулха байһаниинь лабтай. Тиимэһээ һунгагшад февралиин 27-до энэ кандидадай түлөө өөһэдынгөө голосуудые нэгэн һаналтайгаар үгэхэ гэжэ найдагдана.

Б. Шатонов.

Ургажа ябаһан хүтэлбэрилэгшэ

Һунгалтынгаа урда тээхи суглаанда 100-дахи Удын һунгуулиин округой ажалшад — Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад, Кировэй нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозуудай ба Үдын МТС-эй хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, Хориин аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Рудаков Николай Владимировичые БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлһэн байгаа.

Николай Владимирович Рудаков 1921 ондо Занграйн аймагай Петропавловка гэжэ тосхоной тарянашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Эсэгэнь Владимир Рудаков гэдэг гражданска дайнай үедэ партизанска хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм. Мүнөө тэрэ Занграйн аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой эдэбхитэй гэшүүн.

Николай Владимирович 1940 ондо дунда һургуулиие дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Иркутскда жэл тойрон һураһан байна. Тиигээд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда шэн зоригтойгоор хабаадалсажа, «Дайшалхы шэн габьяагай түлөө», «Германиие илаһанай түлөө», «Японииe илаһанай түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагдаһан юм. Илалта түгэс дайнай дүүрэхэдэ Николай Владимирович Рудаков партиин Хориин айкомдо пропагандистаар хүдэлмэрилбэ. 1947 ондо Иркутск городой областной партийна һургуулида эльгээгдэжэ, тэрэнээ дүүргээд партиин Хориин айкомой хоёрдохи секретаряар хүдэлмэрилхые эльгээгдэбэ. Эндэ гурбан жэл шахуу хүдэлмэрилхэ зуураа, өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, партийна, шадамар, ургажа ябаһан хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулһан байна.

1952 онһоо хойшо ажалшадай депутадуудай Хориин аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилнэ. Мүн энээнһээ урда тээ аймсоведэй депутат байха зуураа арадтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, ажалшадай гомдол ба мэдүүлгэнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг, тэдэнэй эрилтэнүүдые хододоо дүүргэдэг байһан дээрэһээ хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тиихэдэ республикынгаа гушан жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар нүхэр Рудаков шагнагдаа һэн.

Аймагай ажалшадай үзүүлһэн энэ үндэр ехэ этигэл найдабариие Николай Владимирович Рудаковой үнэн сэхэ оролдосотой ажалаараа, арадтаа алба хэлгээрээ харюулха байһаниинь лабтай. Эгээл тиимэһээ һунгалтын Үдэр—февралиин 27-до һунгуулиин 100-дахи Үдын округой һунгагшад БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, нүхэр Николай Владимирович Рудаковой түлөө нэгэн хүн шэнгеэр голосоо үгэхөөр бэлэн байна.

Ц. Дандаров.

Суута хонишон

Һунгуулиин Гаргын 72-дохи округһоо Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидат Анна Раднаевна Будаева 1932 ондо Курумканай аймагай Аргада нютагта түрөө һэн. Мүн тэрэ нютагтаа ажаллажа эхилһэн байгаа. Түрүүшээр элдэб хүдэлмэридэ ябажа байтараа, һүүлээрнь хонишон болоһон юм. 1949 ондо колхозойнь правлени нүхэр Будаевае хонинoй-товарна фермын ахалагша хонишон болгожо томилһон байна.

Ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, нүхэр Будаева ниитын малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ жэлһээ жэлдэ амжалта туйладаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ отарань нооһо хайшалха түсэбөө 113,6 процент дүүргээ һэн. Шэн зоригто ажалаараа нютагай зоной дунда этигэлтэй, хүндэтэй болонхой. Хонидые үсхэбэрилхэ дүй дүршэл тухайдаа колхозой бусад хонишодто тон дуратайгаар хэлэжэ үгэдэг. 1953 ондо нүхэр Будаева хүдөө ажахын республиканска выставкэдэ хабаадалсаһан байха юм.

Залуу хонишоной хэжэ байһан ажалынь хүндэтэйгөөр сэгнэгдээ. Нүхэр Будаева БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, колхозой правлениин болон партийна эхин организациин грамотануудаар шагнагдаһан байна.

Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд, Аргадын дунда һургуулиин багшанарай коллектив нүхэр Будаева Анна Раднаевнае һунгуулиин 72-дохи Гаргын округһоо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлээ.

Анна Раднаевна Будаева ажалшадай энэ ехэ этигэл найдабариие харюулжа шадахань лабтай.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй арадай блогой кандидат Анна Раднаевна Будаевагай түлөө голосоо үгэе!

Партиин ЦК-гэй тогтоолые үнэн зүрхэнһөө һайшаана

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. **(Манай корреспондентһээ телефоноор абтаба).** Партиин ЦК-гэй январьска Пленумэй тогтоолые Сэлэнгын аймагай колхознигууд, механизаторнууд ехэ баяртайгаар угтаа. 1955 ондо малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ, энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхөөр бэлэн байһанаа эдэнэр мэдүүлнэ.

—Малажалые саашадань хүгжөөхэ, илангаяа тэрэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ зорилго энэ тогтоол соо табигданхай,—гэжэ Сэлэнгын МТС-эй главна зоотехник нүхэр Вяткин мэдүүлнэ. Малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэхэ, малаа бүрин бүтэнөөр ондо оруулха ба абаһан түлнүүдээ һайнаар түлжүүлхэ гэһэн харюусалгатай зорилго бидэнэй урда табигданхай. Манай МТС-эй харьяата колхозууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Нёдондо олон малаа, илангаяа хурьгадые олоор гарзалуулһан байгаабди. Энэ жэлдэ иимэ юумэн болохогүй.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шагдыров иигэжэ хэлэнэ:

—Малажалһаа шадаал һаа ехэ продукци абаха хэрэгтэ парти, правительство ехэ анхаралаа хандуулна. Манай колхозой малшад зооветеринарна мэргэжэлтэдтэй хамта үнеэдһээ һү ехээр һаахын тулада ехэ оролдолго гаргана. Жэшээнь, племенной фермын һаалишад ажахын жэлэй эхинһээ байгша оной февралиин 1 болотор 42688 литр һү һаагаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 2 мянган литрээр ехэ болоно. Энэ фермын түрүү һаалишад Жамбалова, Гомбоева гэгшэд сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 20—22 литр һү һаана. Мүн нютагай үүлтэрэй үнеэдэй гүүртын һаалишад үнеэдһээ һү ехээр һаана.

Партиин ЦК-гэй январьска Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа энэ колхозой түрүү һаалишад үнеэдһээ бүри ехэ һү һааха гэжэ шиидээ. Племенной фермын һаалишан Гомбоева үнеэн бүриһөө жэл соо 5000 литр һү һааха уялга абаа. Мүн бусад һаалишад дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ, мүн хонидой тоо нилээд олошоруулаа.

Мүн Жаргаланта нютагай колхознигууд партиин ЦК-гэй январьска Пленумэй тогтоолые баяртайгаар угтаа. Энэ хадаа арад зоной ажаһуудалые саашадань һайжаруулхын түлөө парти, правительствын саг үргэлжын оролдолгые гэршэлһэн документ мүн болоно.

—Энээниие манай колхозой жэшээ дээрэһээ хаража боломоор, — гэжэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Очиров хэлэбэ. Манай колхоз гүрэнһөө ехэ туһаламжа ходо абадаг. Малда гансахан концентрированнэ тэжээл абаһанаа тоолохо болоо һаа ехэ байха. Мүн сабшалангай газар бидэндэ үгөө.

Энэ жэлдэ малажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхөөр шиидэнги байһанаа эндэхи колхознигууд мэдүүлнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи колхознигууд 1,5 дахин ехэ үбһэ тэжээл малдаа бэлэдхэжэ шадаһанай ашаар үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Нүхэр Санжановай хүтэлбэри доро колхозой луговодууд мүнөө сабшалан дээрээ үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулга үнгэргэжэ байна.

Хрущевой, Сталинай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд партиин ЦК-гэй январьска Пленумэй тогтоолтой хүдөөгэй ажалшадые танилсуулхын зорилгоор агитаторнуудай семинар үнгэргэжэ байна.

Колхозуудай тоосоото һунгуулиин суглаанһаа

Ниитынгээ ажахые улам хүгжөөхэбди

Һаяхан манай колхозой гэшүүдэй тоосоото суглаан боложо, колхознигууд ажахынгаа 1954 оной дүнгүүдые гаргаба, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлбо. Тоосоото үе соо колхозой ниитын ажахы зарим тэды хүгжөө, колхознигуудай ажалай эмхидхэл, ажалай журам һайжараа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ниитын малажал саашадаа хүгжөө, мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэгдээ, малай ашаг шэмэ дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонишоднай илангаяа һайнаар хүдэлмэрилөө. 1953 онойхидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ 2181 килограмм нооһо үлүү ехээр хайшалаабди. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 1,8 килограмм нооһон абтаа. Түрүү хонишон Намса Цыбикжапова зуун эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абажа түлжүүлээ, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 2,8 килограмм нооһо хайшалаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ миллион 195 мянган түхэригэй олзо абтаа. Мүнгэн олзын ехэнхи хубинь—1 миллион 49 мянган түхэригынь—малажалһаа ороо. Һүнэй-товарна хоёр фермэһээ 600 мянган түхэригэй олзо абтахаар түсэблэгдэһэн аад, 612 мянган түхэриг ороһон байна. Мүн хониной-товарна фермэһээ хамта 237 мянган түхэриг олзо ороо.

Колхоз мүнгэн олзо оруулха түсэбөө 94,6 процент дүүргээ, хубаагдадаггүй фондо 199 мянган түхэриг оруулаа, колхознигуудай ажалта үдэртэ 572 мянган түхэриг хубаагаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ барилгын нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 500 хонидой байха нэгэ байра шэнээр баригдаа, урда жэлынь эхилэгдэһэн хонидой нэгэ байрын барилга дүүргэгдээ. 500 тахяагай байха нэгэ байра, цементлэгдэһэн талмайтай механизированнэ ток, 20 киловатт хүсэтэй электростанци шэнээр баригдаа. Гадна, хирпиисэ сохихо агрегат тодхогдоһон, силосно хоёр набтар башни шулуугаар баригдаһан байна.

Үйлэдбэриин эдэ барилгануудһаа гадна, колхозой центрые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа. 1953—54 онуудай турша соо колхозой центр шэнээр түхеэрэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой клуб, амбулатори, хүдөөгэй библиотекэ, сомоной Соведэй байшан болон бусад гэр байранууд хуушан газарһаа нүүлгэгдэжэ, һэльбэгдэн баригдаа. Тэрэшэлэн сельмаг, 200 точкотой радиоузел, хэлхеэ холбооной таһаг гэхэ мэтэ шэнээр баригдаһан байна.

Нёдондо ашаанай автомашина, кормозапарник, уһа бүлэдэг насос болон хүдөө ажахын бусад машина, түхеэрэлтэнүүд олоор худалдагдажа абтаа.

Ниитын ажахын хүгжэхэтэй хамта, колхознигуудай олзо доход ехэ болоно. Ажалта үдэр бүхэндэ 2 килограмм таряан, 4 түхэриг мүнгэн хубаагдаа. Колхозой гэшүүн Дамба Очировай бүлынхид 1973 ажалта үдэр оложо, тэрээндээ 7892 түхэриг мүнгэ, дүшөөд центнер орооһо абаһан байна. Ажалта үдэртөө энэ тухай ехэ мүнгэ, талха таряа абаһан колхознигууд олон. Тоосоото үе соо хүдэлмэриин хүсэтэй эрэ хүн дунда зэргээр 463 ажалта үдэр, эхэнэр бүхэн—404 ажалта үдэр олоо.

Хамтын суглаан дээрэ элидхэлшэшье, үгэ хэлэһэн хүнүүдшье колхозойнгоо амжалтанууд тухай тэмдэглэхэ зуураа, олон дутуу дундануудые, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элирүүлээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ орооһото культурануудай багахан ургаса абтаа. Тиихэлэ, ниитын малда тэжээлэй база байгуулхын түлөө колхозой правлени үшөөл һулаар тэмсээ. Орооһото, тэжээлэй болон бусад культурануудые тариха, харууһалха, хуряаха тушаа агротехникын заабаринууд нарииаар сахигданагүй.

Үгэ хэлэһэн олон хүнүүд колхоздо тоо бүридхэл болон тоосооной һулаар табигдаһан тухай тэмдэглээ. Илангаяа колхозой бухгалтеридэ ехэ эрилтэ табигдаба.

Мүн Хамнигадайн МТС-эй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнуудай бии байһан тухай колхознигууд зааба. Илангаяа сабшалангай газар һайжаруулха, үргэдхэхэ хүдэлмэридэ МТС туһалнагүй. Юрэнхыдөө ниитынгээ малда тэжээлэй база байгуулха хэрэгтэнь харьяата колхозуудтаа туһалхын түлөө Хамнигадайн МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд оролдодоггүй.

Суглаанда хабаадагшад мүн малай үбэлжэлгэдэ, түл абалгада, тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ үзэгдэһэн олон дутагдалнуудые элирүүлһэн ба тэрэниие зайсуулха арга зам тодорхойлһон байна.

Колхознигууд ниитынгээ ажахые хүгжөөлгөөр хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа. Илангаяа малажал хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Энэ жэлдэ эбэртэ бодо малай, гахайн племенной фермэнүүд, һайжаруулагдаһан үүлтэртэ адуу моридые үсхэбэрилхэ фермэ бии болгогдохоор хараалагдаба.

Колхоз саашадаа нарин, нарибтар нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ гэжэ шиидэбэ. Иимэ хонидые олоор үсхэбэрилхэ арга боломжо колхоздо яһала бии. Ерэхэ жэлэй октябриин нэгэндэ 700 толгой нарин, нарибтар нооһотой хонидтой болохо гэжэ тогтоогдоо.

Энэ жэлдэ малай типовой байранууд, үйлэдбэриин барилганууд олоор баригдахаар хараалагдаба. Жэшээлхэдэ, 200 үнеэдэй байха механизированнэ байра шулуугаар, 90 тугалай байха байра, полевой стан, тарянанай склад болон бусад баригдаха байна. Хараалагдаһан эдэ хүдэлмэринүүд бэелүүлэгдэжэ захалаа.

Б. Гомбоев, Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Малай үбэлжэлгэ

ХОНИШОДОЙ АЖАЛ

Үдэшын жабар буужа, хүйтэн шангадаба. Энэ үедэ Цыбикдоржо Гомбоев ба тэрэнэй бүлэнэр бэлшээриһээ ерэһэн хонидые илгажа, өөһэд өөһэдынь хашаа руу тууяжа оруулаад, халуулна.

Самажап хээтэй үдэрэйнгөө хүдэлмэриһөө ерээд, сайгаа шара улааханаар эдеэшүүлжэ, халуу оруулба. Газааһаа ороһон Цыбикдоржо үбгэн:

—Хүгшэн, мүнөөдэр хониднай уһа хэр уугааб? Үсэгэлдэр хужартай үбһэ эдиһэндээ ангажа ябаагүй гү?—гэжэ асууба.

—Бараг даа. Зүүн тээхи уһалууримнай һүрхэй һайн болошоол. Энэ уһалууриин үгы һаа, яаха зон байгаа гээшэбибди. Үбэлдөө хонид уһалангүй, саһа эдеэд ябахадаа ундаа хүрэдэггүй гээшэмнай буруу. Хонидые һайнаар лэ уһалжа байха хэрэгтэй,—гэжэ Самажап хүгшэн харюусаба.

—Хурьгалха хонид уһа ехээр уухадаа хайруулжа, хурьга хаяжа болохо гэжэ зарим хүнүүд хэлэдэг. Зүгөөр, эдэ үгэнүүд малаа уһалхаяа залхуурһан хүнэйл үгэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Уһа ехээр ууһанһаа хонидой хурьга хаяһыень хараагүйб даа,—гэжэ Цыбикдоржо үбгэн хэлэнэ.

Һамган үбгэн хоёрой ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ һуутар Дулгар Мэдэгма гэжэ хоёр басагадынь малаа хаажа ороод, үдэшынгөө хоол бэлэдхэжэ эхилнэ.

—Аба, энэ жэлдэ 100 эхэ хониднһоо 115 хурьга абажа шадаха гүбди?—гэээд Дулгар эсэгэһээ асууба.

—Шадахал ёһотойлди даа. Колхозойнгоо хонидые олошоруулхын, нооһо ехээр хайшалхын түлөө олоной хэрэгтэ хубита ажалаа оруулха уялгатайбди,—гэжэ Цыбикдоржо Гомбоев басагандаа ойлгуулна.

Балгаһата гэжэ нютагта гэр бүлөөрөө хони харууһалжа байһан Цыбикдоржо Гомбоевтон иигэжэ хөөрэлдэжэ байгаа һэн.

Балгаһатын хонишодой байраһаа зүүн урагшаа ябахада Дашинима Жалсыповай харууһалдаг отара байдаг. Нүхэр Жалсыповай отарын хонидой олонхинь нарин, нарибтар нооһотой юм. 1948 онһоо хойшо Дашинима Жалсыпов бүлэнэртээ хониной фермэдэ таһалгаряагүй хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Жалсыпов 1954 ондо хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаһан юм. Энэ жэлэй хонидой үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхай.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз хони үсхэбэрилгые яһала һайнаар хүгжөөнэ. Хониной отарануудта хүдэлмэрилдэг хонишод эдэбхитэй, оролдосотойгоор ажаллана. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ хонишод Шоён Цыбиков, Дугаржап Чимитов, Дамби Цырендоржиев, Дашадоржо Гомбоев ба бусад хонидойнгоо тэжээл өөһэдөө гэр бүлөөрөө бэлэдхэһэн байна. Эдэ нүхэдэй хаража байһан хонид тобир таргапаар ондо орожо байнхай.

Боом гэжэ газарта энэ колхозой 5 мянга гаран толгой хонид 10-аад отара болож, Түгнын үргэн талаар дүүрэн бэлшэжэ ябадаг. Энэ колхозой хонишод хонидой харууһалга, эдеэлүүлгые зүбөөр эмхидхэжэ, мүнөө жэлдэ 550 пүүд нооһо хайшалхын түлөө тэмсэжэ байна.

Б. Дымбрылов.

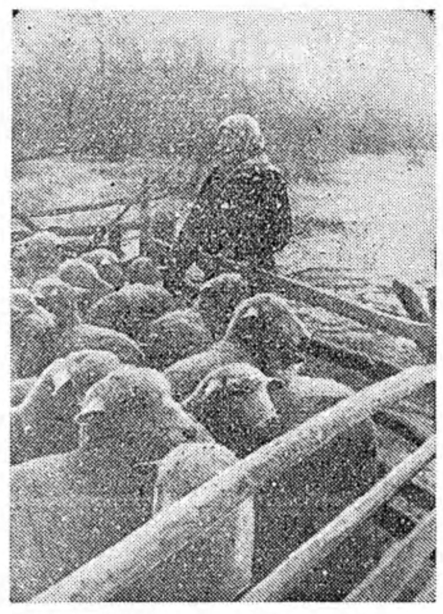

Боргойн совхозой хонишон Долсон Цыренова олон жэл соо хонишоноор хүдэлмэрилжэ ябана. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонидһоо нооһо хайшалха түсэбөө дүүргэһэнэйнгээ түлөө хүдөө ажахын аймагай выставкэдэ хабаадалсаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Д. Цыренова.

МАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАНАГҮЙ

Боргойн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз Зэдын аймаг соо мал үсхэбэрилгын талаар түрүү колхозуудай нэгэн юм. Отара, гүүртэнүүдэй малшад малаа оролдосотой һайнаар харууһална, үбһэ тэжээлэй багашагшье һаа, гарзагүйгөөр ондо оруулжа байна.

Теэд, малшадай һайнаар амарха, сүлөөтэй сагаа зохистойгоор үнгэргэхэ арга хүсэд байгуулагдаагүй. Шэнэ газетэ, журналнуудые саг үргэлжэ уншахын аргагүй байдаг, тэдэ захигдаһаншье һаа, малшадта хүрэтэрөө удаан болошодог. Малшадта кино харуулагдадаггүй, лекци уншагдадаггүй, мүрысөөн эмхидхэгдэдэггүй шахуу.

Малшадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха тушаа колхозой правлени болон партийна организаци хэзээ хэмжээ абаха гээшэб?

Д. Цыремпилов.

Тугалнуудаа хүйтэн байрада түлжүүлнэ

Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гүүртэнүүдэй нэгые нүхэр Дансорунова хүтэлбэрилдэг юм. Энэ гүүртынхид малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ байна. Тэдэнэй харууһалжа байһан мал мүнөө барандаа тарганууд, гарзада оронгүй ондо орожо байнхай.

Гүүртынхид энэ жэлдэ тугалнуудые хүйтэн байрада түлжүүлхэ түрүү аргые хэрэглэхэ гэжэ шиидээд, байрануудаа бэлэдхэжэ, түл абалгые һайнаар угтаба. Мүнөө түрүүшынгээ түлнүүдые хүлеэн абаад, шэнэ аргаар тугалнуудые тэнжээжэ байна.

Малшадай шэнэ аргые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозой ветфельдшер нүхэр Кулаков, зоотехник нүхэр Кавелин гэгшэд ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Р. Будаев.

Абаһан уялгаяа бэелүүлхын түлөө

Республикын малшадай мүрысөөндэ оролсоһон Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой малажалай хүдэлмэрилэгшэд малай үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын тулада малаа һайнаар харууһалха, үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха гэһэн уялга абаһан байна. Тиихэ зуураа үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1000 литр һү һааха, 100 үнеэн бүхэнһөө 95 тугал абаха, тэдэниие түлигдэдэггүй байрада байлгажа, эхэһээнь һалгажа түлжүүлхэ юм.

Колхозой түрүү һаалишад нүхэд Намжилова, Базарова, Балданова, Жалсанова болон бусад үнеэн бүриһөө 1500—1800 литр һү һааха гэһэн уялга туд тудтаа абаа. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгануудаа дүүргэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, 1954 оной ноябриин 1-һээ хойшонхи үнгэрһэн 3 һара соо Долгор Базарова 311 литр, Ханда Жалсанова 275 литр һү үнеэн бүриһөө һааба. Тэдэнэр абаһан түлнүүдээ гарзагүйгөөр мал болгожо байна.

Тус колхоз 1953 оной һүүлшын 3 һара соо бүхыдөө 18.120 литр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 60,6 литр һү һааһан байгаа һаа, 1954 оной тэрэ үе соо малайнгаа харууһалга, эдеэлүүлгэ зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар, бүхы дээрээ 32.314 литр гэхэ гү, үнеэн бүриһөө 112,6 литр һү һааба.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой малшад абаһан уялгануудаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадахань лабтай.

Ц. Намжилов, колхозой партийна организациин секретарь.

Залуушуул фермэдэ гараба

Хорин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомольско эхин организациин хамтын суглаан комсомолецуудые малажалда эльгээхэ тушаа ВЛКСМ-эй айкомой бюрогой тогтоол бэелүүлхэ тухай хэлсэбэ.

Комсомолецууд Нина Жамбалова, Соня Цыремпилова хониной товарна фермэдэ хонишод боложо, эршэмтэйгээр ажаллахабди гэжэ мэдүүлбэ. Тэдэнэй уряагаар союзнабэшэ залуушуул Долгор Дондукова, Евгения Ванзатова хонишод болобо. Мүнөө залуу хонишод түл абалгада бэлэдхэжэ байна.

Б. Цыремпилов.

„Хитад арадай шууд сэхэ ба зүб хараа бодол"

ПЕКИН, февралиин 5. (ТАСС). ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельдэдэ Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй премьер ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Чжоу Энь-лайн харюу эльгээһэнтэй дашарамдуулан, «Хитад арадай шууд сэхэ ба зүб хараа бодол» гэһэн гаршагтай редакционно статьяе «Женьминьжибао» газетэ мүнөөдэр тунхаглаа. Өөрынгөө территориие сүлөөлхэ талаар хитад арадай суверенна эрхээ бэелүүлгэ имагтал хитадай дотоодын хэрэг болоно, энэ хадаа ямаршье ушарта уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые хурсадуулхагүй байна. Тайваниие Холбоото Штадуудай эзэмдэлгэ, хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ тэрэнэй хамааралсалга Тайвань шадарай райондо түгшүүрилые шангадуулаа. США-гэй агрессиие зогсоохо зорилгоор Аюулгүйн Соведтэ Советскэ Союзай оруулһан дурадхалые бэелүүлгэ энэ түгшүүрилэй бодото эшэ үндэһые зайсуулжа шадаха байна гэжэ газетэ бэшэнэ.

Чанкайшистска бүлэгэй түлөөлэгшые ООН-һоо зайсуулан холодуулга ба Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгшын хабаадалгатайгаар Советскэ Союзай дурадхалые Аюулгүйн Соведтэ зүбшэн хэлсэлгэ Тайвань шадарай райондохи түгшүүрилые һуларуулгада туһалха байна. Хитад арадай шууд сэхэ ба зүб хараа бодол иимэ юм. Энэ хадаа бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудай, Дальна Востогтохи түгшүүрилые һуларуулхые үнэхөөрөө эрмэлзэдэг бүхы хүнүүдэй эрилтэнүүдтэ зохилдоно гэжэ газетэ саашань бэшэнэ.

Дальна Востогтохи түгшүүрилые һуларуулхын тулада хитад арад шууд сэхээр оролдохо байна гэжэ газетэ түгэсхэлдөө бэшэнэ.

Вьетнамска арадта Хо Ши Минэй хандалга

ШАНХАЙ, февралиин 5. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын дамжуулһанай ёһоор, үйлэдбэриие үргэдхэхые ба мүнгэн зөөри алмахын түлөө шэнэ кампани үнгэргэлгэтэй дашарамдуулан Вьетнамска Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин арадтаа хандаһан байна. Энэ кампани республика дотор февралиин 10-да эхилхэ юм.

Үйлэдбэриие бүхы хэмжээгээр үргэдхэхын тулада дайнай үедэ арадай гаргаһан оролдолгые тэмдэглэхэ зуураа, таряашадай материальна байдалые, армиие болон городской районуудые хангалга һайжаруулха, мүн ороноо түргэнөөр һэргээн бодхоохо зорилгоор хүдөө ажахын үйлэдбэриие һэргээхын ба хүгжөөхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ зорилго Хо Ши Мин табяа.

Энэ патриотическа үргэн ехэ мүрысөөн тон ехэ удхашанартай. Оронойнгоо нэгэдэл ба бэеэ даанхай байдалые туйлахын, демократиие бэхижүүлхын түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ энэ мүрысөөн туһалха байна гэжэ Хо Ши Мин онсо тэмдэглээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табилга Албанида эхилээ

ТИРАНА, февралиин 5. (ТАСС). Эб найрамдалые хамгаалха Албанска комитедэй үргэн заседани мүнөөдэр Тиранада боложо, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсээ. Комитедэй түрүүлэгшэ Бедар Штюлла элидхэл хээ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэй Соведэй Бюрогой декларациие, дэлхэйн арадуудта хандаһан хандалгые заседанида хабаадагшад нэгэн дуугаар һайшаагаа. Энэ хандалгада гар табихыень албанска арадые уряалһан резолюци баталан абтаһан байна. Эб найрамдалые хамгаалха Албанска комитедэй үргэн заседанида хабаадагшад хандалгада түрүүлжэ гар табяа.

Атомна зэбсэг туршажа үзэлгые зогсоохо

ЛОНДОН, февралиин 5. (ТАСС). Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй эхэнэрнүүдэй уласхоорондын лигиин хүндэтэ секретарь Эдит Ф. Инесоной гар табиһан бэшэг СССР-һээ Великобританида байдаг посол Малигай нэрэ дээрэ февралиин 4-дэ абтаа.

Буу зэбсэг хуряаха тухай юрэнхы хэлсээнэй баталагдатар атомна туршалгануудые саашадаа хэлгые зогсоохыень эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй эхэнэрнүүдэй уласхоорондын лиги хамаатай бүхы правительствонуудые уряална гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Тайвань тухай асуудал Хитадай дотоодын хэрэг мүн

ДЖАКАРТА, февралиин 5. (ТАСС). «Арадуудай хоорондын эб найрамдалые бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Сталинска шангай лауреат профессор Прийоныи мэдүүлгые газетэнүүд тунхаглаа. Тайвань тухай асуудал Хитадай дотоодын хэрэг болоно гэжэ тэрэ онсо тэмдэглэһэн байна. Энэ хадаа хаа хаанагүй, мүн Холбоото Штадуудташье мэдэрэгдэнэ. Президент Эйзенхауэрэй ябуулгануудые буруушаажа олон хүнүүд тэндэ үгэ хэлэдэг гэжэ Прийоно заана.

ООН-дэ эзэлхэ ёһотой һууриень Хитадай Арадай Республикада үгэхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай, юуб гэхэдэ, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада туһалха байна гэжэ Прийоно онсо тэмдэглээ.

Французска социалистическэ партиин съезд

ПАРИЖ, январиин 5. (ТАС[С]). Французска социалистическэ [пар]тиин онсо съезд мүнөөдэр нээг[дэ]... Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн [ба]талхын түлөө голосовалхаһаа ар[ил]жа, «партийна журам эбдээ» г[э]... гэмнэгдэһэн 18 депутат-социали[ст]нууд тухай асуудалые зүбшэн хэ[лэ]хын тулада энэ съезд зарлагд[аа]. Съездын хүдэлмэри 2 үдэр соо [үр]гэлжэлхэ юм.

Энэ съездые зарлалга социали[сти]ческэ парти дотор тон шанга тэм[сэл] боложо, тэрэнэй тон бэрхэтэй б[ай]далда орсоһые харуулна. Парти[ин]даа можо болон хубааржа магад[гүй]жэ политическэ шэнжэлэгш[эд]... олонхидынь багсаана. Энэ ор[ои]... байдал юун дээрэһээ тохёолдооб[...] хэдэ, парижска хэлсээнүүдые э[сэс]лэн баталхын түлөө «голосов[алхы]хыень» депутадууд-социалистнууд... хүсөөр баадхахые партиин хүтэл[бэ]рилхы комитет оролдоһон байгаа...

Баруун Германиие зэбсэглэлгэдэ эсэргүүсэлгэ

ЛОНДОН, февралиин 5. (ТАС[С]). «Дейли Уоркер» газетын мэдээсэ[лэ]нэй ёһоор, машина бүтээгшэдэй [нэ]гэдэмэл профсоюзай гүйсэдхэхэ к[о]митет лейбористска партиин ге[не]ральна секретарь Морган Филлип[с]дэ бэшэг эльгээгээ. Баруун Гер[ма]ниие дахин зэбсэглэхэ политик[ые] дэмжэхэ гэжэ лейбористска парти[ин] хүтэлбэриин гаргаһан шиидхэбэр[иие] профсоюзай олон тоото организа[ци]нууд буруушаана гэжэ бэшэг [соо] заагдана.

Баруун Германиие зэбсэглэхэ [ту]хай асуудал лейбористска парти[ин] шэнэ конференци дээрэ дахин ха[ра]жа үзэгдэхэ зэргэтэй гэжэ маши[на] бүтээгшэдэй нэгэдэмэл профсо[юз] тоолоно гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Мендес-Франсын правительство унаба

ПАРИЖ, февралиин 5. (ТАС[С]). Франс Пресс агентствын мэдээсэ[лэ]нэй ёһоор, Мендес-Франсын п[ра]вительствода этигэл найдабари [...] гохоһоо Францийн Национальна с[уг]лаан 313 голосоор февралиин 4-н[эй] һүни арсажа, тэрэниие унагаа[ба]. Этигэл найдабари олгохын тү[лөө] 273 депутат голосовалаа.

Хойто Африкада ябуулагда[һан] правительственна политикые Наци[о]нальна суглаан дээрэ зүбшэн хэ[л]сэлгэтэй дашарамдуулан этигэл на[й]дабари олгохо тухай асуудал Менд[ес-]Франсын правительствын таби[һан] тухай урда тээнь мэдээсэгдээ һэн.

Американска генералнууд Тайваньда олооороо ерэнэ

ШАНХАЙ, февралиин 5. ТАСС. Тайбэйһээ мэдээсэһэнэй ёһо[ор], США-һаа Дальна Востогто байд[аг] зэбсэгтэ хүсэнүүдые толгойлдог ам[е]риканска генералнууд һүүлэй үе[дэ] Тайваньда олооороо ерэдэг боло[о] байна.

Тусхайлбал, США-һаа Дальна Во[с]тогто байдаг агаарай-сэрэгэй хү[сэ]нүүдые командалагша генерал Па[т]ридж февралиин 3-да Тайвань[да] ерээ гэжэ Рейтер агентствын ко[р]респондент мэдээсэнэ. Ассошиэйт[ед] Пресс агентствын мэдээсэһэн[эй] ёһоор, США-һаа Дальна Восто[кто] байдаг хуурай газарай сэрэгүүд[ые] командалагша генерал-лейтена[нт] Кларк Тайбэйдэ февралиин 5-[да] ерээ.

Советскэ ба Индийскэ футболистнуудай уулзалга

ДЕЛИ, февралиин 5. (ТАСС). Советскэ футбольна командын ба Де[ли] городой суглуулагдамал команд[ын] хоорондо нүхэрэй ёһоной уулзал[га] мүнөөдэр Делидэ болоо. Энэ на[а]далгада 9 : 0 гэһэн тоотойгоор с[о]ветскэ футболистнууд шүүгээ.

ХОНИДОЙ ХАРУУҺА ҺАЙНААР ЭМХИДХЭЕ

Манай колхоз арба гара мянган толгой хонитой. Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын түлөө оролдоһоноймнай ашаар колхозоймнай хонин һүрэг соо шэрүүн нооһотой хонид оройдоо үгы болоһон, хониднай бултадаа нарибтар ба шэрүүбтэр нооһотой болоһон байна. Тиихэдэ нарин нооһотой хонидой тоо толгой улам олошоржо байнхай. Хони үсхэбэрилгые зүбөөр эрхилээ һаа, колхозой ажахын олзо доход ехэтэй һалбари болохо юм. Жэшээлхэдэ, 1954 ондо манай колхоз малажалһаа нэгэ миллион 58.424 түхэригэй олзо доход абаа. Тэрэнэй 209304 түхэригынь гүрэндэ нооһо тушаалгаһаа ороһон байна. Энэ хадаа 1952 онойхиһоо 73 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

Хэрбээ хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулхын түлөө шангаар тэмсээ һаа, зоотехническэ наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые ажалдаа нэбтэрүүлэн, хонидоо һайнаар харууһалаа, эдеэлүүлээ һаа, нооһо тушаалгаар 1953 онойхиһоо хоёр дахин ехэ олзо доход сохом абаха байгаабди. Нёдондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм нооһо хайшалхын оронд оройдоо 1,7 килограмм хайшалаабди. Тиихэдээ гүрэндэ тушааһан бүхы нооһоноймнай миил 2,9 процентнь нарин нооһон байгаа. Хурьгадай олоор гарзалһан дээрэһээ 100 эхэ хонин бүриһөө оройдоо 41 хурьган абтаһан байна. Урда жэлнүүдтэ хони үсхэбэрилгэдэ ехэхэн дутагдалнууд гарадаг һэн. Ниитын малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэдэггүй, хонидэй, хурьгадай типовой байранууд дутамаг, хонишодой ажалда түрүүшүүлэй дүй дүршэл хүсэд хэрэглэгдэдэггүй байһан юм. Эдэ бүгэдэ хони үсхэбэрилгэдэ ехэ һаад, бэрхэшээл ушаруулдаг һэн.

Түрүү дүй дүршэлэй трибуна

Колхозоймнай правлени, партийна эхин организаци ойрын хоёр—гурбан жэл соо хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин шахуу олошоруулха, хонидоо нарин, нарибтар нооһотой үүлтэрэй болгохо гэжэ шиидээд, тэрэнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ. Сагаан Хүнды, Һүүжэ, Толгойн ара гэжэ ба бусад газарнуудта туд бүридөө 500, 800, 1000 толгой хонидой байха байранууд хурьгадай байратайгаар типовой проектээр баригдаа. Хонишодой байха хэдэн шэнэ, уужам гэрнүүд баригдажа, тэдэнэр зохистой, культурна ажаһуудалтай болгогдоо.

Үүлтэр һайнтай, нооһо ехэтэй хонидые олоор үсхэбэрилхын түлөө хонишон бүхэн дүршэл шадабаряа, хэшээл оролдолгоёо гарган ажаллаха ёһотой.

Колхозойнгоо малажал дээрэ хүдэлһөөр арба гаран жэл боложо байнаб. Тиихэдэ 1945 онһоо хойшо хонишоноор хүдэлмэрилжэ, хони харууһалха арга шадабариие һайнаар шудалхын түлөө оролдоноб.

Һүүлэй хоёр—гурбан жэлэй туршада манай колхоз хурьга олоор гарзалуулаа. Энэ хадаа нэн түрүүн тэжээлэй дутамагһаа болоо. Тэжээлэй барагдажа, хонидой тураха үеэр тэдэниие хурьгалуулдаг байгаабди. Тиихэдэ зарим отарануудта хонидой байра муу байдаг һэн. Хонид ехэнхидээ апрель—май һарада хурьгалдаг байгаа. Хонидой түрэмсөөр хурьгадые эхэһээнь таһалаад, үдэшэ үглөөнь хүхүүлдэг һэмди. Тураһан хонин һүгүй, хурьганиинь шэнээ тамир багатай байдаг байба. Хурьган эхынгээ ураг һайса хүхөөгүй һаа, шэнээ тамираа бүришье алдадаг юм. Хурьгадые үдэшэ үглөөгүүрынь гаргажа хүхүүлхэдэ зарим хурьгад эхэеэ хүсэд хүхэнгүй үлэшэдэг һэн. Эхынгээ һүнһөө ондоо тэжээл эдижэ һураагүй үедөө иимэ муугаар эдеэлһэн хурьгад ехэнхидээ хабарай сагта элдэб үбшэндэ бэлэхэнээр дайрагдажа, үбшэлдэг, үхэдэг байна.

Тиимэһээ хонидые үбэлэй сагта түрүүлжэ, хурьгадыень кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ шухала. Хурьгадые иимэ аргаар түлжүүлхэдэ нарайһаа хойшо нютагай эрхэ байдалда дадажа, хожомоо шэрхи мал болодог. Тиигээд удаадахи үбэлынь томо болоһон байдаг ба орой гараһан хурьгадта орходоо гарзагүйгөөр томожодог юм. Эртын хурьгад нооһо ехэтэй байдаг. Жэшээнь, үбэлэй хурьгад 1954 ондо 1600 грамм хүрэтэр нооһо үгэһэн байна. 1953 ондо хонидые үбэл түрүүлжэ, хурьгадыень түрүүшынхээ кошарно-базова аргаар түлжүүлһэн байнаб. Хонидой түрэхэ дүтэлхэдэ тэдэниие газаагаа байлгажа, һайнаар эдеэлүүлдэг ба уһалдагби. Хонидой түрэхэдэ дабһатай бүлеэхэн уһа талхаар бага амта оруулаад уулганаб. Энэ ехэ һайн юм, һая хурьгалһан хониндо шэнээ тамир оруулдаг. Хурьгадые эхэтэйнь сугтань кошарада байлгахада тэдэ түргэн ехэ болостой, тобир тарганууд байдаг. Зүгөөр хурьгатай хониной байха байра һалхи орохогүйгөөр дулаалагдаһан байха ёһотой. Шадаал һаа, хурьгадые эхэтэйнь сугтань удаан байлгахада һайн юм.

Минии һанахада отарын ахалагша хонишод хонидоо искусственнаар ороондо оруулха мэргэжэл өөһэдөө шудалха ёһотой. Тиигэбэл, хонидойнгоо хэдыдэ ороондо ороһые, хүсэд үрэжүүлэгдэһэн, үгыень һайн мэдэхэ байна. Тиимэһээ манай мэргэжэлтэд хонишодые энэ хэрэгтэ һургахые оролдохо зэргэтэй.

Нёдондо кошарно-базова арга түрүүшынхээ хэрэглэхэдэмни колхозоймнай зоотехник В. Будажапова ехэ туһаламжа, заабари үгөө. Гэбэшье, энэ шэнэ аргые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд үшөөл багаар туһална. Илангаяа МТС-эй ахалагша мэргэжэлтэд энээндэ анхаралаа багаар хандуулна. Мүнөө жэлдэ манай олохон отаранууд хурьгадые энэ аргаар түлжүүлхэ юм. Тиимэһээ Хэжэнгын МТС-эй мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо главна зоотехник нүхэр Сазонова манда бодото туһаламжа үзүүлхэ бээз гэжэ найданабди.

Хонидтоо элбэг үбһэ тэжээл бэлдэхын түлөө бултадаа тэмсэхэ ёһотойбди. Отарынгаа дэргэдэ нэгэ гектар газарта үтэгжүүлгэ хэжэ, саһа тогтоогоод, урзанда хабартаа зелёнко таряа һэмди. Энэ хүдэлмэридэмнай колхоз туһалаа. Ургасаяа һайнаар харууһалжа, 70 центнер зелёнко абаабди. Мүн отара шадарайнгаа сабшалан үтэгжүүлжэ, урзанда тэндэһээ 300 бухал үбһэ сабшажа абаһан байнабди. Отара бүхэн зелёнко таридаг участогтай болоо һаа, ехэ һайн байха һэн. Хонишод үбэлжөөндөө ойрын сабшалан үтэгжүүлжэ шадаха байна. Жэшээнь, 500 хонитой отара байгаа һаа, хоёр хоноод лэ 5 шарга, һара соогоо 75, үбэлжэлгын 6 һара соо 450 шарга наг шэбхэ сабшалан дээрээ гаргаха арғатай гээшэ. Наг шэбхээ сабшалан дээрэ зурытар обоолон адхаха хэрэгтэй. Тиихэдэ тэрэниие зубшажа тогтоһон саһан хабартаа хайлахадаа шэбхэтэй худхаржа, газарай хүрьһэндэ ехэ һайн үтэгжүүлгэ боложо шэнгэдэг байна. Мүн хабар хашаа, базын шэбхэ малтахада 150—200 ашаа наг шэбхэ гараха юм. Тиигэжэ нэгэ отараһаа жэлдээ 600—650 ашаа наг шэбхэ гаргажа, 6—7 гектар сабшалан үтэгжүүлжэ шадаха болоно. Колхозой бүхы отарануудта жэл бүхэндэ иимэ хүдэлмэри хэгдэжэ байгаа һаа, сабшалан һайжаруулагдан үтэгжүүлэгдэжэ, үбһэнэй ехэ ургаса хуряагдаха байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ отара шадарайнгаа багахан газар дээрэһээ 186 центнер үбһэ абаһан байнабди. Мүнөө жэлдэ үтэгжүүлхэ газараа бүри үргэдхэжэ, зелёнко тарихабди.

Мүнөө манай отара томодхотдожо, 800 толгой түрэхэ хонитой болонхой. Отарын хонишод мүнөө үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө бүхы арга шадалаа гаргана. Мүнөө үедэ түл олоороо абтажа байна. Хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлнэбди. Мүнөө жэлдэ бидэнэр 800 хониноһоо 840 хурьга абаха, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3—3,5 килограмм нооһо хайшалха уялга абаад, оролдосотойгоор ажаллажа байнабди.

Дулма ТУНЖИНОВА, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хониной отарые даагша.

Редакторай орлог[ша]
О. Г. ГОМБОЕВ

КИНО ТЕАТРНУУДТА

Ород драмтеатр—«Порт-Артур» (2[...]).

«ПРОГРЕСС» кинотеатртa—ураһ[...]най үнгэтэ шэнэ фильм «Герой Шип[ки]» (10 ч. 30 м., 13, 15 ч. 30 м., 18, 20 [ч.] 20 м. ба 22 ч. 35 м.).

«ХРОНИКА» кинотеатртa—«Детс[кий] сборник» (10 ч. 30 м.), «Случай на [Ма]риенштате» (11 ч. 30 м., 13 ч. 15 [м.,] 17 ч. 15 м. ба 22 ч. 15 м.), «Больш[ая] семья» (15 ба 20 ч.), документаль[на] фильм «Визит дружбы» (19 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатртa—«Опасн[ый] груз» (10 ч. 30 м., 12 ч. 30 м., 16 [ч.] 30 м. ба 20 ч. 30 м.), «Ганга» (14 [ч.] 30 м., 18 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00373. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 727.